AD CASUS CONSCIENTIÆ
DE MANDATO
OLIM

EMINENTISSIMI ET REVERENDISSIMI DOMINI DOMINI

PROSPERI LAMBERTINI
S.R.E. CARD. AC BONONIÆ ARCHIEP.

DEINDE

SANCTISSIMI D. N. PAPÆ

BENEDICTI XIV.
APPENDIX QUARTA,
CONTINENS CASUS RESOLUTOS

Ab Anno MDCCLXV. uſque ad Annum MDCCLXVII. incluſive:

Opus Confeſſariis, atque animarum curam gerentibus perutile ac neceſſarium.

VENETIIS,
MDCCLXVIII.

TYPIS BARTHOLOMÆI OCCHI,
SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

ANNO MDCCLXVI.

MENSE JANUARIO.

CAS. I. Pauper quidam ruſticus non habens unde ſibi ligna compararet ad ignem pro quotidianis ſuis, ſuæque familiæ neceſſitatibus accendendum, ſæpe ad ſilvas pergit particularium Dominorum, & nunc in una, nunc in alia faſcem ſibi conſtruit ex virgultis, aut ramis fractis, aut etiam ex parvis plantis, quas novit exſiccatas.

Quæritur, utrum id ei liceat.

Reſp Vel ligna, quæ ad conſtruendum faſcem colligit Pauper ille ruſticus, ſunt ejus generis, quæ colligi ſolent, & revera colligerentur a colonis tanquam fructus, ſeu proventus ipſarum ſilvarum ad utilitatem Dominorum, aliorumve jus habentium: vel ſunt hujuſmodi, quæ nec curari, nec colligi ſolent, & tanquam derelicta cenſentur. Si primum, non licet pauperi illi, niſi ſit in extrema neceſſitate conſtitutus, ea ſibi arrogare; id enim ſine expreſſo, vel tacito, vel ſaltem rationabiliter præſumpto Dominorum conſenſu, furtum eſſet; a quo nequit eum excuſare ſola gravis neceſſitas, quum fuerit damnata ab Innoc. XI. propoſitio illa inter alias 36. *Permiſſum eſt furari non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi*. Si ſecundum, licite poteſt pauper ea ſibi colligere, quippe nullum damnum cuiquam affert, neque poſſunt eorum Domini eſſe rationabiliter inviti: eo enim ipſo, quod ligna illa habere non curant, perinde eſt, ac ſi ea *pro derelicto* habuerint, ideoque nequeunt rationabiliter ægre ferre, ut ea fiant cujuſcunque occupantis, ac præſertim hominis valde indigentis.

CAS. II. Mulier quædam iracunda ſæpe ex habitu contracto erumpit in imprecationes per ſe graves contra filios ſuos, alioſque domeſticos.

Quæritur, quomodo cum ea ſe gerere debeat Confeſſarius.

Reſp. Debet Confeſſarius in primis mulierem illam interrogare, an alias fuerit admonita de prava hujuſmodi habitu deponendo, & an ullam diligentiam adhibuerit, ut ſe corrigeret. Si nunquam fuit admonita; aut vero monita diligentiam adhibuit, & nunc voluntatem firmam oſtendit ſe ſe omnino emendandi: eam Confeſſarius, dum nihil aliud obſtet, abſolvet; at ſimul exhortabitur, ut inordinatos iræ motus, a quibus imprecationes illæ procedunt, ſtatim ac advertit, compeſcat; & remedia ad hanc rem eidem proponet, potiſſimum vero conſiderationem ſummæ patientiæ, ac manſuetudinis Chriſti Domini, qui nobis reliquit exemplum, ut ſequamur veſtigia ejus: qui de ſe ipſe ait Mat. XI. 29. *Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde: & invenietis requiem animabus veſtris*. *Qui* (1. Petr. 2. 23.) *cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur, &c.* Optimum etiam erit ei ſuggerere utiliſſimum illum, facillimumque modum, quem docent ſpiritualis vitæ duces, evellendi ab animo omne ferme vitium: ſcilicet ut quotidie mane

Digitized by Google

ex corde a Deo petat, & firmiter intra ſe proponat effugere illas imprecationes: & eam precem, ac mentem renovet identidem infra diem, & prævidere etiam curet occaſiones illas, quæ occurrere poſſunt, in quibus conſuevit olim iraſci, & mala imprecari, ſe ſeque paret, ac muniat adverſus illas firmans animum, ac ſtatuens ſe in iis moderate, ac patienter gerere. Quod ſi aliquando vel ex ſubito motu, vel ex conſuetudine, vel aliter in aliquam imprecationem incidat, cum primum id advertit, ſtatim ex animo doleat, propoſitum renovet, & pœnam etiam aliquam ſibi inferat, v. g. pectus tundat, aut, nemine vidente, terram oſculetur, aut crucem lingua in pavimento effingat, aut orationem dominicam recitet, vel quid ejuſmodi peragat. Tum veſpere examen conſcientiæ inſtituat, & ſecum recolat, an, & quoties in ea re peccaverit; & ſi quidem nunquam die illa ſe lapſam eſſe agnoverit, gratias Deo agat, ejuſque opem imploret, ut etiam in poſterum ab illo peccato abſtineat: ſi vero ſemel, aut pluries in illud peccatum ſe incidiſſe deprehenderit, facti pœnitens veniam a Deo, atque auxilium poſtulet, ac ſperet, quo propoſitam emendationem, quam iterum proponere debet, aſſequatur. Quod ſi in hac exercitatione, quæ certe nullum impedimentum rebus domeſticis, aliiſque quibuslibet negotiis afferre, aut ab iis accipere poteſt, ſingulis diebus mulier illa, & quicunque conſuetudinem habet peccandi, maxime in verbis, diligenter verſabitur, lapſus præcedentium dierum cum ſubſequentium lapſibus conferens, brevi Deo adjuvante ad perfectam emendationem perveniet.

Si autem alias fuit mulier admonita, & neglexit prorſus emendationem, corripere eam debet Confeſſarius, eique abſolutionem differre, quouſque diligentiam adhibeat, & voluntatem firmam oſtendat ſe ſe emendandi. Nam vel imprecationes illas deliberate profert optans ex animo in illo impetu iræ filiis, aliiſque mala, quæ iis imprecatur; & tunc graviter peccat, ideoque cum ea agendum æque ac cum *cæteris conſuetudinariis*, quibus olim admonitis, & negligentibus emendationem differenda eſt abſolutio, donec ſigna, & voluntatem efficacem oſtenderint emendationis. Vel imprecationes illas oretenus tantum & ex iracundia ſine pravo animo profert; & tunc etiam differenda eſt abſolutio, tum propter ſcandalum, quod filiis, & domeſticis ſuis præbet proferens imprecationes illas, quas & ipſi diſcunt, & uſurpare plerumque ſolent, tum etiam ob probabile periculum, cui mulier ipſa ſe ſe exponit optandi aliquando, & ex animo imprecandi mala illa.

CAS. III. Capellanus Miſſam celebraturus die feſto in publico Oratorio, & jam paramenta induens expectante populo, obſervat deeſſe Stolam tum illius unici paramenti colorum omnium, quo uti ſolet in Miſſis vivorum, tum etiam Stolam paramenti nigri pro Defunctorum Miſſis; quippe utranque cuſtos Oratorii reſarciendam alio portaverat, & oblitus fuerat referre. Hæſitans, quid agere debeat, nam nimis longum foret expectare, ſi quis mitteretur ad Stolam accipiendam, venit ei in mentem adhibendi Manipulum paramenti nigri pro Stola, atque id facit.

Licit ne?

Reſp. Manipulum, ſaltem ſi aliqua neceſſitas exigat, adhiberi poſſe pro Stola etiam in Miſſa, dummodo ſit ſatis longus, ut formari cum eo poſſit Crux ſupra pectus, communis eſt Theologorum ſententia, quia

Ma-

Manipuli, & Stolæ eadem eſt artificialis forma, eadem utriuſque ſimul cum Caſula benedictio; nec longitudinem habent ab Eccleſia determinatam, quam alii longioribus, alii minus longis utantur: atque ideo nihil obſtare videtur, quin Manipulus loco Stolæ, & Stola viciſſim loco Manipuli adhiberi queat, dum Manipulus ad inſtar Stolæ poſſit aptari, & Stola hinc inde apte plicata conſuetam menſuram manipuli non excedat. Major difficultas eſſe poteſt quoad colorem, nam certe deformitas notabilis videretur, ſi pars Sacerdotalis apparatus eſſet nigra ſub reliquo paramento, quod vocant, alterius coloris. Cæterum ſi hæc deformitas aut non appareret omnino, uti eveniret in apparatu violaceo valde obſcuro, aut ſaltem talis non eſſet, ut ullam gravem admirationem ſpectatoribus afferret, ut facile contingere poteſt in caſu propoſito, nam Stola ſub Caſula maxima ex parte occultatur, non deberet obſtare, quia Manipulus niger pro Stola paramenti vivorum uſurparetur: nam color in paramentis Miſſæ non eſt tantæ neceſſitatis, ut præciſa gravi, & ſcandaloſa deformitate impedire debeat Miſſæ celebrationem aliquo pacto neceſſariam. Præterea quum ſit gravium Theologorum, veluti Suarez, Card. Gotti, & aliorum ſententia in caſu neceſſitatis, etiam ad evitandum ſcandalum, aut grave murmur populi die feſto dimittendi ſine ſacrificio, poſſe Sacerdotem Miſſam celebrare omiſſo etiam Manipulo aut Stola, quippe utraque una eſt ex minoribus, minuſque neceſſariis partibus indumenti Sacerdotalis; patet profecto ex dictis, multo magis potuiſſe ex neceſſitate Capellanum licite uti Manipulo illo pro Stola, dum nulla notabilis defformitas appareret.

MENSE FEBRUARIO.

CAS. I. Quidam Confeſſarius audiens Ruſticos paſſim ſe ſe in Confeſſione accuſantes de non ſervato jejunio Eccleſiaſtico, intra ſe judicat eos ſolum ex meticuloſa conſcientia, non autem ex aliqua neceſſitate, ſeu ratione culpæ ſe ſe de hoc accuſare; quippe generatim, ac ſemper eos putat a lege jejunii immunes, ideoque nihil de hac re cum iiſdem agit.

Recte ne judicat, ac bene ſe gerit?

Reſp. Quamvis Agricolæ, & cæteri Operarii, qui ex officio opera corporalia valde laborioſa exercent, a lege jejunii excuſentur tum ex generali conſuetudine, tum etiam ex ſpeciali conceſſione Eugenii IV., ut refert Sylveſter v. jejunium ſ. 24., adeo ut non teneantur ceſſare ab exercitio ſuæ artis ad ſervandum jejunium: tamen ſi identidem in Quadrageſima, aut per annum in ſacris temporibus, aliiſque vigiliis nullo gravi labore defatigantur, aut prorſus otiantur, tunc & ipſi jejunii præcepto adſtringuntur; niſi forte aut grave incommodum ſuſtinerent ob laborem diei præcedentis, aut redderentur inhabiles ad laborandum ſequenti die, aut adeo eſſent pauperes, ut non haberent, quod eis ſufficeret ad unicam comeſtionem, ac proinde indigerent pluries in die ad ſufficientem nutritionem cibum ſumere. Quare Confeſſarius Ruſticos ſe ſe accuſantes de non ſervato jejunio interrogare, ac docere debet ſupradictas circumſtantias, ne aut ii, qui vere excuſantur,

ſantur, aut ii, qui jejunare poſſunt, ac debent, ex conſcientia dubia, vel erronea peccent.

CAS. II. Titius habituali infirmitate laborans, ob quam Medici ei uſum olei interdixerunt, exiſtimat ſe nulla ſpeciali licentia indigere pro edendis in Quadrageſima Ovis, & Lacticiniis.

Verum ne exiſtimat?

Reſp. fallum exiſtimare. Nam & Benedicti XIV. fel. rec. Conſtitutio incip. *Non ambigimus*, & altera incip. *In ſuprema*, nec non tertia incip. *Libentiſſime* de jejunio præſertim quadrageſimali, quæ omnes habentur tom. 1. ejus Bullar., & Edictum, quod ab Eminentiſſimo Noſtro Archiepiſcopo quotannis emittitur pro obſervatione Quadrageſimæ, &, ut alia argumenta omittam, ipſa communis Fidelium praxis oſtendit, ut quis licite poſſit in Quadrageſima veſci etiam Ovis, & Lacticiniis non ſufficere veram neceſſitatem a corporali medico agnitam, & approbatam; quæ approbatio non eſt niſi teſtificatio de indigentia diſpenſationis; ſed inſuper requiri medici etiam ſpiritualis, ſeu proprii Parochi atteſtationem de eadem neceſſitate, ac præterea facultatem, ſeu diſpenſationem expreſſam ab Eccleſiaſtica poteſtate, i. e. ab Ordinario per ſe, aut per deputatos impertitam.

CAS. III. In Oratorio quodam publico procul poſito ab omni alia Eccleſia, in quo ſingulis diebus feſtis Miſſa celebrari debet a Capellano, caſu deficiebat quadam die Dominica Crux. Quamobrem cum obſervaſſet Capellanus in eodem Oratorio eſſe tabulam pictam ſatis grandem repræſentantem imaginem Chriſti Crucifixi, eam aptavit ſuper Altare inter Candelabra, & ſic Miſſam celebravit.

Potuit ne id rite facere Capellanus?

Reſp. Affirm. Nam Rubrica Miſſalis part. 1. tit. 20. de præparatione Altaris, & ornamentorum ejus præſcribit quidem, ut *ſuper Altare collocetur Crux in medio*: at non determinat cujuſmodi, aut ex qua materia Crux illa eſſe debeat. Proinde etiam in tabula depicta ſufficiet, dum tamen ſit nedum Sacerdoti, ſed etiam aliis adſtantibus valde conſpicua, ac primum inter alias imagines forte in eadem tabula expreſſas locum obtineat. Hinc communis jam eſt ſententia, quando in pariete, cui adhæret Altare, eſt præcipua imago depicta, vel ſtatua Chriſti Crucifixi eam ſufficere, nec requiri aliam Crucem inter Candelabra conſtitutam; quam ſententiam refert, & approbare videtur Benedictus XIV. fel. record. tom. 2. Bull. Conſt. 17. incip. *Accepimus*: in qua agit de retinenda Crucifixi Salvatoris imagine palam & viſibiliter expoſita ſuper Altaribus, ad quæ Miſſarum Sacrificia peraguntur. Videri etiam poteſt Meratus in ſuis Addit. ad Gavan cit. loc. Rub. §. 8.

MENSE MARTIO.

CAS. I. Sempronius Filius frequenter inobediens in rebus per ſe levibus dat occaſionem Patri ſuo erumpendi ſæpe contra ipſum in imprecationes genere ſuo graves, quas Filius ipſe experientia novit Patrem ſuum facile proferre.

Quæritur, quomodo Sempronius peccet, & quid cum ipſo agere debeat Confeſſarius.

Reſp.

Reſp. Vel Sempronius ſuis inobedientiis, quamvis per ſe levibus, credit graviter offendi, & contriſtari patrem ſuum, eumque propterea in imprecationes illas genere ſuo graves erumpere; & tunc Sempronius quoties id advertit, & nihilominus abſque ulla rationabili cauſa detrectat obedire, cum facile poſſit patris juſſa exequi, graviter peccat contra pietatem gravi moleſtia afficiens patrem; atque etiam gravi peccato ſcandali, ſi eas imprecationes putat, vel ſaltem dubitat ab ipſo ex gravi ira, animoque pravo ac deliberato proferri, quia dat occaſionem patri ſuo gravis ruinæ ſpiritualis. Vel Sempronius certo ſibi perſuadet ſe inobediendo nullam gravem moleſtiam afferre patri ſuo, quem novit imprecationes illas proferre oretenus tantum, ac terroris gratia, nunquam vero ex animo; & tunc nonniſi leviter peccare videtur. Quare Confeſſarius filios, & filias accuſantes ſe de occaſione data Parentibus iraſcendi, & mala ipſis imprecandi, interrogare debet de ſupradictis circumſtantiis, ut rectum judicium formare poſſit, & eis hujuſmodi vitio aſſuetis, prout opus fuerit, ſalutaria monita præbere, abſolutionem etiam differre, & alia præſtare, quæ erga conſuetudinem habentes peccandi adhiberi ſolent.

CAS. II. Cajus in Dominica Palmarum Euchariſtiam in Parochia ſumpſit animo ſatisfaciendi Præcepto Eccleſiaſtico de Paſchali Communione: die autem Paſchæ audiens Miſſam in alia Eccleſia non Parochiali petit a Celebrante, ut particulam in Miſſa conſecret pro Communione ex devotione.

Poteſt ne Celebrans ei morem gerere?

Reſp. negat. Nam ipſo die Paſchæ, ſeu Dominicæ Reſurrectionis non licet ſine licentia Ordinarii, vel ſaltem Parochi Euchariſtiam in Eccleſia non Parochiali adminiſtrare etiam iis, qui præcepto communionis Paſchalis jam ſatisfecerint. Patet id ex Decretis ſæpe renovatis a Congreg. tum S. Concil. Trid., tum Epiſc. & Regul., quibus vetitum eſt, ut qui alia die ſatisfecit in propria Parochia præcepto Paſchalis Communionis, non poſſit etiam devotionis cauſa in ipſo die Paſchatis Euchariſtiam ſumere in Eccleſia Regularium non habentium curam animarum. Quæ quidem Decreta videri poſſunt apud P. Cavalier. tom. 4. Comment. cap. 2. a Decr. 30. uſque ad 35. incluſ., ſed eorum aliquot juvat hic exſcribere. Primum ſit, quod attulit etiam Gavantus noſter in Man. Epiſc. v. Euchariſtia num. 23. „ Qui „ ſatisfecit in Paſchate in Parochialis, non tamen poteſt in ipſo die „ Paſchatis Euchariſtiam ſumere in Eccleſia Regularium non haben„ tium curam animarum in Eccleſia Regularium. „ Congr. Concil. „ 23. Januarii 1586., & 14. Martii 1615. Secundum „ Non poſſunt „ Sæculares in ipſo die Paſchatis de manu Regularium Sanctam Com„ munionem accipere, etiamſi in alia die ſatisfecerint Eccleſiæ præce„ pto hac de re edito Congr. Concil. 8. Junii 1619. Tertium „ prohi„ beatur Regularibus adminiſtrare Sæcularibus Sacramentum Commu„ nionis, etiam devotionis gratia, ipſo die Paſchatis, in aliis vero „ diebus temporis Paſchalis declaretur, eos, qui Sacram Communio„ nem receperint extra Parochiam, præcepto Eccleſiæ non ſatisfacere. „ Congr. Epiſc. 10. Septemb. 1627. Quartum, quod refert etiam Bened. XIV. ſel. record. de Syn. Diœceſ. lib. 9. c. 16. poſter. edit., prodiit in cauſa Burdigal. 9. Julii 1644., iterumque confirmatum fuit in una

 Seno-

Senonen. 11. Junii 1650. lib. 19. Decretor. pag. 54. & ſic habet:
„ Sacra Congregatio Concilii poſt maturam diſcuſſionem cenſuit Archiepiſcopum Burdigalenſem non poſſe prohibere Regularibus habentibus privilegia Apoſtolica, ut a Dominica Palmarum uſque ad Dominicam in Albis incluſive non valeant miniſtrare perſonis Sæcularibus Sacramentum Communionis; poſſe tamen iiſdem prohibere, ut perſonis Sæcularibus die Paſchatis non adminiſtrent dictum Euchariſtiæ Sacramentum, etiamſi dictæ perſonæ Sæculares ſatisfeciſſent præcepto Eccleſiæ hac de re edito. "

Hiſce autem Decretis addi poteſt reſolutio ejuſdem S. Congr. Concil. in cauſa Sueſſana Jurium Parochialium die 14. Januarii 1736., de qua in Theſaur. Reſolut. tom. 7. pag. 161., & 181, ubi ad primum dubium propoſitum: „ An licuerit Patribus S. Auguſtini Civitatis Sueſſanæ in die Dominico Reſurrectionis Domini Noſtri *devotionis cauſa* adminiſtrare Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum Clerico Antonio de Paulo " reſpondit *Negative*.

Quare laudatus SS. Pontif. Benedictus XIV. cit. loc. Operis de Syn. Diœceſ. ait: *Controverſia ſæpius diſcuſſa fuit in Sacra Congregatione Concilii, quæ cenſuit ſola die ſolemnitatis Paſchatis abſolute prohiberi Regulares, ne Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis porrigant Secularibus, etiamſi iſti jam antea annua Communionis præceptum in propria Parochia impleverint*. Atque id ipſum repetit Conſtit. 48. tom. 3. ſui Bullarii §. 22. ubi loquens de eodem dubio olim exorto, an intra præſcriptum terminum ſcil. a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis incluſive licitum Regularibus foret Sacram Euchariſtiam Fidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere; hæc habet: *Reſolutum fuit die Paſchatis nemini diſtribui poſſe, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paſchali præcepto in propria Parochiali Eccleſia ſatisfeciſſent; poſſe quidem Regulares aliis Paſchalis temporis diebus fideles in eorum Eccleſiis Sacra Euchariſtia reficere; hac tamen conditione, ut communione refecti ſcirent, non ideo ſe a præcepto illo exemptos eſſe, ut Paſchalem in propria Parochiali Eccleſia Communionem recipere deberent.*

Neque quis dicat omnia hactenus allata afficere duntaxat Regulares, non autem Presbyteros Sæculares extra Eccleſiam Parochialem die Paſchæ Sacrum facientes, quibus proinde liberum erit intra Miſſam Euchariſtiam adminiſtrare eam petenti cauſa devotionis duntaxat. Contra enim: ſi id non poſſunt Regulares, qui a Sede Apoſtolica privilegium habent adminiſtrandi per ſe, vel per alios Sacerdotes in ſuis Eccleſiis Sacramentum Euchariſtiæ Chriſtifidelibus petentibus, multo minus id poterunt Sæculares Presbyteri, niſi ſpecialis facultas eis detur a poteſtatem habente. Certum eſt enim Presbyteros Sæculares nunquam poſſe ſine licentia expreſſa, vel tacita, aut ſaltem rationabiliter præſumpta Ordinarii, vel Parochi, in cujus Parochia Miſſam celebrant, Euchariſtiam miniſtrare: nam id officium proprium Paſtorum eſt, quum Euchariſtia ſit præcipuum ſpiritualis cibus animarum, quem diſtribuere proprie ſpectat ad Paſtores, ſeu curam animarum habentes. Et licet omnes Sacerdotes in ſua ordinatione poteſtatem Ordinis acceperint dandi Fedelibus Euchariſtiam, non omnes tamen poteſtatem habent juriſdictionis, ſed illi duntaxat, qui ſunt animarum Paſtores ex officio, a quibus poteſt aliis etiam Sacerdotibus id munus delegari, ſeu com-

mit-

Digitized by Google

mitti. In hac autem re Theologi communiter conſentiunt ; ex quibus unum vel alterum afferre ſufficiet. Suarez in 3. p. D. Thom. diſp. 72. ſect. 2., ubi inquirit: *Utrum omnibus Sacerdotibus liberum ſit Euchariſtiam adminiſtrare:* „ In præſedente, inquit, ſectione explicuimus
„ poteſtatem Ordinis ad hoc munus neceſſariam, quam diximus com-
„ munem eſſe omnibus Sacerdotibus. Nunc agimus de poteſtate ju-
„ riſdictionis, an ſcilicet neceſſaria etiam ſit, ut hunc actum Ordinis
„ exercere liceat. In qua re dicendum eſt præter poteſtatem Ordinis
„ requiri etiam poteſtatem juriſdictionis ; & ideo non eſſe liberum
„ cuilibet Sacerdoti hoc Sacramentum miniſtrare, ſed ſolum habenti
„ juriſdictionem reſpectu ejus, cui illud miniſtrat, vel facultatem ab
„ eo, qui talem juriſdictionem habet. Concluſio eſt certa, & recepta
„ ab omnibus " Bonacina etiam tom. 1. tract. 1. diſp. 4. quæſt. 5., ubi agit de miniſtro Euchariſtiæ puncto 1. propoſ. 2. ait „ Miniſter
„ ordinarius & deputatus ad Sacramentum Euchariſtiæ adminitrandum
„ eſt ſolus Sacerdos habens ordinariam, vel delegatam auctoritatem ad
„ hoc Sacramentum adminiſtrandum. " Neque contra id opponi poteſt, ex Concilio Tridentino inferri omnes Sacerdotes intra Miſſam non ſolum poſſe ſed etiam debere Sacram Euchariſtiam tradere Fidelibus adſtantibus ex devotione petentibus, quum ſeſſ. 22. cap. 6. dicat : *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos Sanctiſſimi hujus Sacrificii fructus uberior proveniret.* Facile enim hæc difficultas diluitur per ea, quæ docuit, & præcepit Sum. Pontif. Benedictus XIV. fel. record. in ſua Conſtit. incip. *Certiores effecti* tom. 1. ſui Bullar., in qua poſtquam eadem Concilii Tridentini verba attulit, eandemque ſententiam commendavit, ſubdit: *At quoniam in Eccleſia Chriſtiana opus eſt cuncta ordinare, & congruenter diſponi, Paſtores vigilantiam, & curam ſuam conferent, ut ex una parte fidelium pietas minime fraudetur eo acceſſu, eaque participatione; ex alia vero ita utrunque ſortiatur, quin ulla in laudabilibus alii inſtitutis oriatur perturbatio, unde facile confuſio etiam & ſcandalum oriretur. Quare Paſtores monere debent eoſdem fideles, ut participes eſſe cupientes Sacræ Menſæ (quod maximopere probandum diximus) ſtudeant tempus, locum, & circumſtantias nanciſci, quibus & ipſi juſtorum votorum ſuorum compotes evadant, nec inſtituto illo pietatis impediant. Hiſque Paſtorum ſuorum monitis fideles ſe ſe dociles præbentes cavebunt, ne ſibi injuriam factam querantur, ſi quandoque pro tempore, loco, & perſonis Epiſcopus minime opportunum cenſuerit a Sacerdote celebrante Euchariſtiam diſtribui iis, qui adſtant, quibus ſcilicet eo ipſo tempore facilis, & obvia ſuppetit ratio ad eandem Menſam accedendi, pluribus aliis locis cuivis inſtructam. Haud ægre Epiſcopi & Parochi id fidelibus perſuadebunt, quoties ipſis ſignificent ex Eccleſiæ diſciplina, quæ modo viget, non quidem difficiliorem, ſed faciliorem evaſiſſe iiſdem participationem, quam optant. Siquidem veteri more in ſingulis Eccleſiis paſſim unica Miſſa celebrabatur, cui fideles adſtanbant, indeque participabant ; quia a ſolis propriis Paſtoribus, quemadmodum reliqua Sacramenta, ita etiam Euchariſtiam licite accipere valebant.*

Hinc porro compertum, manifeſtumque fit id, quod ſupra diximus, ſcilicet Paſtorum, ſeu Parochorum proprium eſſe Euchariſtiam admi-

CAS. II. Pœnitens, quem ſimplex Confeſſarius agnoſcit in excommunicationem reſervatam incidiſſe, orat eundem Confeſſarium, ut facultatem obtinere velit ipſum abſolvendi, ſimulque ab eo quærit, quid interim agere debeat, ut miſericordiam, & veniam a Deo conſequatur. Cui Confeſſarius reſpondet, & ſuadet, ut Miſſæ Sacrificio ad placandum Deum efficaciſſimo frequenter, & devote aſſiſtat; ut proceſſioni, atque benedictioni, quæ in proxima die Dominica cum SS. Sacramento habenda eſt, interſit, nec non publicæ recitationi Roſarii, ac Veſperis.

Quæritur, an hic Confeſſarius rectum conſilium Pœnitenti dederit.

Reſp. negat. Nam ea omnia, quæ facienda ſuggeſſit, ſunt eidem pœnitenti excommunicato illicita. Excommunicatus enim etiam toleratus utpote a corpore Eccleſiæ reciſus privatur communione fidelium tum in civilibus, tum præſertim in divinis, adeo ut ei non liceat Miſſæ ſacrificio, aliiſque divinis officiis, & publicis precibus, aut ſupplicationibus intereſſe. Et quamvis alii Fideles per extravag. Martini V. *Ad evitandum* in Concil. Conſtant. editam, ut teſtatur S. Antoninus 3. par. Sum. tit. 25. cap. 3., non teneantur excommunicatum hujuſmodi toleratum evitare: ipſe tamen excommunicatus nequit ſe ultro ingerere ullis divinis, & Eccleſiaſticis officiis, aut ullo pacto cum cæteris Fidelibus communicare, quia Martini conſtitutio nullum favorem ipſis excommunicatis toleratis concedit.

CAS. III. Sacrum facturus quidam Capellanus in Oratorio publico, ad quod jam multi convenerunt Miſſam audituri die quadam Dominica, in qua Officium erat de ea, & jam indutus paramentis albis, ut fert ritus, dum in Miſſali fere novo, eoque unico Miſſam legendam quærit, videt deeſſe folium, in quo Miſſa propria eſſe debebat.

Quid faciet Capellanus in hoc caſu?

Reſp. Licet juxta Rubr. Miſſ. Miſſa dici debeat ſecundum ordinem Officii, ac proinde de Dominica, ſi de ea ſit officium, & quidem *ſicut in propriis locis aſſignatur*, ut dicitur in Rubr. de ſemidup., & ſimpl., tamen ſi propoſitus caſus contingat, ut non poſſit Miſſa aſſignata in ea Dominica legi, dici poterit alia Miſſa alterius ſimilis Dominicæ vel antecedentis, vel ſubſequentis, prout haberi poterit in eo unico Miſſali. Cæterum ſi id contingeret in aliqua Dominica vel poſt Epiphaniam, vel poſt Paſcha, ut præſefert caſus, & folium deficiens paucas illas Miſſas omnes contineret, nec ulla ſimilis legenda ſupereſſet, tunc dici optime poſſet Miſſa votiva de Sanctiſſima Trinitate, quæ inter votivas habetur pro feria ſecunda, præſertim quum Miſſa illa optime conveniat Dominicæ diei, quia ut ait Merat. in addit. ad Gav. p. 1. tit. 2. n. 1. *etiam dedicata eſt hæc dies in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis, ut patet ex cap. Quoniam de Feriis, & ex Ritibus, Hymnis, & Reſponſoriis, quibus utitur Eccleſia diebus Dominicis.* Et ideo SS. Pontifex feliciter regnans Clemens XIII., niſi propria Præfatio occurat, Præfationem de Sanctiſſima Trinitate legendam decrevit in unaquaque Dominica. Accedit, quod color etiam albus Miſſæ illi congruit, quo indui debet Sacerdos in Dominicis poſt Epiphaniam, & poſt Paſcha, de eis Miſſam legens.

CAS. I. JUvenis quidam procax in quadam Eccleſia, in qua feſtum cum magno populi concurſu celebrabatur, conſiſtens ad vas aquæ benedictæ, quod in ea Eccleſia unicum erat, Mulieres omnes, quæ Eccleſiam ingreſſæ eo adveniebant, ut ſe aſpergerent, malitioſe inſpiciebat, & vetulas quidem ac deformes verbis contemelioſis ad iracundiam, alias vero obſenis tum verbis, tum nutibus ad libidinem provocabat, & identidem has, aut illas aqua ipſo benedicta ridens aſpergebat.

Quæritur: quot ſpecie peccata juvenis ille hiſce actibus commiſerit.

Reſp. Juvenem illum primo peccaſſe contra caſtitatem malitioſis illis aſpectibus, & obſcenis verbis, ac nutibus ad libidinem provocantibus; & ſi quidem aliquam moroſam delectationem, aur pravum deſiderium habuit in hujuſmodi aſpectibus, verbis, & nutibus, potuit etiam varias malitias ſpecie infima diverſas contraxiſſe, juxta varia objecta, quibus delectatus fuerit, quæve concupierit, velut adulterii, ſtupri &c. quum dicat Chriſtus Dominus Mat. 5. v. 28. *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Secundo peccaſſe contra juſtitiam (quæ nos obligat ad honorem unicuique debitum deferendum) per verba contumelioſa prolata, quippe quibus honor proximi læditur; & quidem graviter peccaſſe, ſi intenderit, aut ſaltem adverterit poſſe illis contumeliis graviter dehoneſtari, & contriſtari mulieres illas. Tertio peccaſſe contra charitatem ſcilicet peccato ſcandali tum provocando alias quidem mulieres ad iram verbis contumelioſis, alias vero ad libidinem verbis ac nutibus obſcenis; tum publice abutendo aqua benedicta, quæ eſt quoddam ſacramentale, & etiam loco ſacro ad exercendam ſuam petulantiam, ſeu procacitatem: hæc enim publica irreverentia vix aut ne vix quidem eſſe poteſt ſine ſcandalo puſillorum; qui ex hujuſmodi pravo exemplo facile occaſionem arripiunt ridendi, ac irreverenter ſe habendi circa res ſacras, & in Templo. Quarto denique peccaſſe contra religionem, ſeu peccato ſacrilegii, violando protervis illis actibus tum illud ſacramentale, tum ipſum ſacrum locum, ſeu Eccleſiam. Neque enim violatur Eccleſia iis duntaxat actibus, quibus juxta Canonicas leges tit. *de conſecr. Eccl.* polluitur, & indiget reconciliarione: ſed omnibus etiam iis actibus externis, qui Sanctitati loci repugnant. Nam lex divina tum naturalis, tum poſitiva, & leges etiam humanę, præſertim Eccleſiaſticæ, ex virtute Religionis prohibent actiones quaſcunque loco ſacro indignas in eo fieri; ita ut eas ibi exercens irreligioſus habeatur, ſeu ſacrilegus. Certe ipſa naturalis ratio docet deberi locis Sacris, ſeu divino cultui dicatis reverentiam reſpectu ipſius Dei, cui colendo deſtinata ſunt, ac proinde contra debitum Deo cultum, ſeu contra Religionem peccare eos, qui loca illa violant perpetrando ibi quæcunque ſunt prorſus profana, ac præſertim illicita. Præterea ſi Chriſtus Dominus tanquam Templi violatores ejecit vendentes & ementes in eo etiam illa, quæ erant ad uſum ipſius Templi, ob hanc rationem, quia Templum *Domus Orationis eſt*. Luc. 19. 46. Scilicet ſolis piis operibus deſtinatum:

& non

& non ſinebat, ut quiſquam transferret vas per Templum Mar. 11. 16. ideſt, ſicut exponunt ſacri interpretes, ut quis ad viæ compendium faciendum tranſiret per templum, & in illud ſarcinas inferret, ac merces; quanto magis violatores Templi, ideoque ſacrilegi habendi ſunt, qui actiones per ſe malas ibidem exequuntur? Denique cap. *Decet* de Immun. Eccleſ. in 6. Gregorius X. in Concilio Generali Lugdunenſi II. expreſſe prohibet fieri in Eccleſiis tum omnes actus mere profanes, veluti ſæculares congreſſus, negotiationes, ac fori cujuſcunque tumultus, & ſtrepitus omnes ſæcularium judiciorum, atq. alia hujuſmodi, tum vero præſertim peccata quæcumque externa. *Decet, inquit, Domum Domini ſanctitudo, docet, ut cujus in pace factus eſt locus, ejus cultus ſit cum debita veneratione pacificus. Sit itaque ad Eccleſias humilis, & devotus ingreſſus, ſit in eis quieta converſatio, Deo grata, inſpicientibus placita, quæ conſiderantes non ſolum inſtruat, ſed & reficiat.* Et infra: *Ceſſent vana, & multo fortius fœda, & profana colloquia. Ceſſent confabulationes quælibet. Sint poſtremo quæcumque alia, quæ divinum poſſunt turbare officium, aut oculos divinæ Majeſtatis offendere, ab ipſis prorſus extranea: ne ubi peccatorum eſt venia poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio aut deprehendantur peccata committi. Ceſſent in Eccleſiis, earumque cœmeteriis negotiationes &c.* Poſtea autem ſubdit: *Ordinarii locorum hoc faciant obſervari &c.*

CAS. II. Antoninus ſponſus de futuro ad Nundinas in quandam Urbem extra hanc Diœceſim' cum ſuo Patruo profectus, ſciens illuc etiam adventuram Sponſam ſuam cum ipſius Patre, ac Matre, poſtquam ejus adventum novit, eam quadam die inviſit, & cum ſoli per accidens remanſiſſent in quodam cubiculo, tentatione victi copulam habuerunt. Ad id tamen Antonius nonniſi cum magno conſcientiæ remorſu devenit, ratus graviſſimum eſſe illud peccatum, propterea quod audierat in hac Diœceſi Bononienſi, ad quam ipſe ſpectat, puniri pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ. Quare conſcientiæ ſtimulis agitatus ad Cathedralem Eccleſiam illius Urbis proxima die Dominica perrexit, ut hujuſmodi peccatum Pœnitentiario confiteretur; ſed ex errore in alium Confeſſarium incidit, qui a peccato illo utpote ibi reſervato facultatem non habebat abſolvendi. Quare verecundia victus quærendi in eadem Eccleſia Pœnitentiarium, pronediem reverſurus ad Patriam diſtulit uſque ad reditum in hanc Diœceſim confiteri.

Quæritur, utrum hic poſſit a quolibet ſimplici Confeſſario abſolvi?

Reſp. cum diſtinctione. Vel Antonius per copulam habitam cum ſponſa eam defloravit, & ſtuprum commiſit, quatenus ea ante copulam erat virgo; vel non. Si primum, a ſimplici Confeſſario in hac Diœceſi non poteſt abſolvi, quia ſtuprum eſt peccatum reſervatum. Si ſecundum, dico eum a quolibet ſimplici Confeſſario abſolvi poſſe. Nam licet copulæ cum ſponſa ante contractum matrimonium ſit annexa in hac Diœceſi ex Synodo pœna excommunicationis reſervatæ: quia tamen peccatum illud fuit patratum ex cap. 2. de conſtit. in 6., & ideo ex hac parte poteſt in hac Diœceſi a ſimplici Confeſſario abſolvi, quippe hic non eſt reſervatum niſi ratione cenſuræ, quæ ſi contracta non eſt, nulla remanet reſervatio.

Nec

Nec obeſt, quod peccatum illud ibi erat reſervatum, ubi fuit commiſſum; peccans autem ratione delicti ſit ſubditus ejus, in cujus territorio peccat. Subditus autem alterius Epiſcopi, ſi data opera ſe conferat in aliam Diœceſim, ut ibi abſolvatur a peccato illi Epiſcopo reſervato, non poteſt abſolvi, licet in illa alia Diœceſi, ad quam ſe contulit, reſervatum non ſit, ut patet ex Conſt. Clem. X. incip. *Superna*. Non obeſt, inquam; quia Primo Clemens X. proprie loquitur de ſubditis ratione domicilii. Secundo de iis loquitur, qui in fraudem reſervationis alio ſe conferunt præciſe ut abſolvantur: quod non contingit in caſu noſtro. Nam Antonius & volebat ibi abſolvi, & non præciſe huc ſe contulit ad obtinendam abſolutionem, ſed ut in patriam rediret, ad quam reverſus eſſet nihilominus, etiamſi peccatum illud ibi reſervatum non commiſiſſet.

CAS. III. Sacerdos, qui quadam die, qua Officium fiebat ſemiduplex de Sancto Epiſcopo & Conf., rogatus fuerat a largiente eleemoſynam, ut pio ſe diceret Miſſam Votivam de Sancto Venantio Martyre (cui ipſe rogator valde erat devotus, & Novendium ejus feſtum præcedens pie celebrat) non potuit obtinere ab Archipresbytero, in cujus Eccleſia ad Altare ibi exiſtens ipſius S. Venantii debebat Miſſam dicere, paramentum rubri coloris; contendente eodem Archipresbytero debere Sacerdotem ſe conformare colori ipſius Eccleſiæ, qui ea die erat albus.

Quæritur, an Archipresbyter jure ac merito id contenderet; & an Sacerdos ille in paramento albi coloris poſſet rite Miſſam dicere de S. Venantio Martyre.

Reſp. ad primam quæſiti partem, Archipresbyterum nimis rigide, ac male ſe geſſiſſe cum illo Sacerdote. Nam etſi ex Decretis S. R. C. illud conſtet, quod *Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares conformare ſe debent ritui Eccleſiæ, in qua celebrant*, ut habet **Decretum 29.** Januar. 1752. relatum a Talù in ſecunda *edit. ſub num.* 1261., tamen id intelligendum eſt, quando in Eccleſia, ad quam Sacerdotes celebraturi accedunt vel peragitur feſtum cum ſolemnitate, & concurſu populi; vel ſit Officium duplex, vel cum ſit dies Dominica, celebratur de ea: vel in ſumma quando prohibentur Miſſæ votivæ, & Defunctorum. Etenim in mox cit. Decr. 1752. ante relata verba dicitur: *Serventur Decreta alias edita in una Tertii Ordinis S. Franciſci die* 11. *Junii* 1701. Porro Decreta illa tria ſunt, quæ refert Metatus in Indice Tom. I. ſub n. 558. 559., 560. hiſce verbis concepta. „ Sacerdotes „ etiam Regulares diebus, quibus propria Officia recitant ſub Rito duplici, „ celebrantes in alienis Eccleſiis, quando peragitur Feſtum cum ſolemnitate, & concurſu Populi, debent celebrare Miſſam conformando ſe „ Ritui & colori earumdem Eccleſiarum. In aliis vero diebus poſſunt, „ ſed quando prohibentur Miſſæ Votivæ, vel Defunctorum, debent „ ſe uniformare ſaltem quo ad colorem. S. R. C. 11. Junii 1701. in „ una Tert. Ord. S. Franc.

„ Sacerdotes exteri confluentes ad Eccleſias etiam Regularium, „ & celebrantes de Sanctis etiam Ordinis, quando Feſtum celebratur cum ſolemnitate, & concurſu Populi, debent in Miſſis ſe uniformare cum Sacerdotibus illius Eccleſiæ etiam Regularibus quoad „ *Credo*, & numerum Orationum more duplicium; in aliis vero die-

„ bus

„ bus poſſunt. Sanctæ Romanæ C. 11. Junii 1701. In una Tert.
„ Ord. S. Franc.
„ In Eccleſiis Regularium diebus Dominicis, quibus tam Regu-
„ lares, quam exteri celebrant de Dominica, poſſunt exteri uti colori-
„ bus Paramentorum, quibus utuntur Regulares, ratione alicujus O-
„ ctavæ; & Regulares celebrantes in alienis Eccleſiis uti coloribus
„ juxta ritum earumdem; & tam exteri in Eccleſiis Regularium,
„ quam Regulares in alienis poſſunt apponere commemorationem O-
„ ctavæ, ut ſupra, occurentis, ſervata Rubrica de duplici Oratione
„ habenda in Dominicis infra Octavam. S. R. C. 11. Junii 1701. in
„ una Ter. Ord. S. Franc.

Quare Decretum illud ſuperius citatum anni 1752. non debet extendi etiam ad dies, quibus permittuntur Miſſæ Votivæ, vel Defunctorum, i. e. cum ſit Officium ſemiduplex, aut ſimplex, aut de Feria non privilegiata. Nam ſi Miſſæ votivæ privatæ dici poſſunt pro arbitrio Sacerdotis quocumque die ex prædictis, cum Officium non eſt duplex, quamvis id paſſim fieri non debeat niſi rationabili de cauſa, ut habet Rubr. Miſ. Tit. de Miſſis Votivis: Miſſæ autem votivæ celebrari debent cum colore eis congruo, & reſpondente, ut habetur in Rubr. de color., profecto & poterat Sacerdos die illa, de qua ſermo eſt in caſu propoſito Miſſam Votivam celebrare de S. Venantio, & proinde rubrum colorem adhibere convenientem Miſſæ de S. Martyre, licet juxta Ritum illius Eccleſiæ, ubi fiebat Officium de S. Confeſſore adhibendus eſſet color albus. Proinde Archipresbyter ille denegans hanc facultatem illi Sacerdoti, nimis rigide & male ſe geſſit.

Ad ſecundam vero Quæſiti partem, in qua quæritur: *An Sacerdos ille in paramento albi coloris poſſit rite Miſſam dicere de S. Venantio Martyre*. Reſp. negative: erat enim S. R. C. Decretum 7. Maji 1746. apud Talù 2. edit. ſub num. 1229. ſic expreſſum: „ Recitantes Offi-
„ cium de Martyre, & celebrantes in Eccleſiis, ubi dicitur de Con-
„ feſſore, utrum debeant ſe conformare in colore illis Eccleſiis, etiamſi
„ nulla ibi ſit ſolemnitas? Reſponſum fuit affirmative, etiam quo ad
„ Miſſam, quæ non poterit celebrari de Sancto Confeſſore, ſi color
„ fuerit rubeus. Quod quidem Decretum, licet quoad primam partem, ſcilicet quod debeant ſe conformare *etiam quo ad Miſſam*, intelligendum ſit cum ſupradicta limitatione, nempe *quando prohibentur Miſſæ votivæ, vel Defunctorum*; tamen manifeſte innuit, nunquam celebrandum eſſe in paramento albi coloris, cum dicitur Miſſa de Martyre; nec viciſſim adhibendum eſſe colorem rubeum, cum Miſſa dicitur de Sancto Confeſſore. Quamvis autem quod attinet ad Ritum, hoc verum ſit, & ſervari debeat? attamen quoniam juxta aliquos Auctores, inter quos recenſeri poteſt etiam noſter Gavantus, Rubrica de coloribus eſt duntaxat directiva, non præceptiva; ideo, ſi aliqua neceſſitas, vel rationabilis cauſa poſtulet, in eorum ſententia licebit, præciſo omni ſcandalo, & contemptu, Miſſam celebrare cum paramento alterius coloris, atque exigat Rubrica ipſa; juxta quam ſententiam ſi Sacerdos, de quo in caſu, putavit debere ſe ea die onus ſuſceptum ſubire celebrandi Miſſam illam votivam juxta mentem ejus, qui eleemoſynam dederat, excuſatione dignus fuit, ſi non *rite*, atque

ali-

aliter ac Rubrica præſcribit, Miſſam de Sancto Martyre in paramento albi coloris celebravit.

MENSE JUNIO.

CAS. I. Juveni peccato mollitiei aſſueto Confeſſarius remedium præbiturus præſcripſit, ut quoties hujuſmodi peccatum in poſterum commiſerit, toties in pœnam ſimul & antidotum recitet quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam.

Satis ne Confeſſarius iſt conſuluit ſaluti illius juvenis?

Reſp. Etſi pia oratio ſit univerſale remedium adverſus omnes animi morbos, & præſertim adverſus incontinentiam, quippe continentia unum eſt ex illis Dei donis, quæ plerumque nonniſi petentibus conceduntur, cum dicat ſapiens Sap. 8. v. 21. *& ut ſcivi, quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det, & hoc ipſum erat ſapientiæ ſcire, cujus eſſet hoc donum: adii Dominum, & deprecatus ſum illum:* attamen in caſu propoſito non ſatis videtur Confeſſarius conſuluiſſe ſaluti juvenis pœnitentis præſcribendo ei ſolam recitationem illarum precum, tanquam remedium aptum ad puniendum, & emendandum illud vitium. Nam in hujuſmodi caſu verendum eſt, ne id contingat, quod contingere frequenter ſolet, ne ſcilicet ex levitate, ac facilitate remedii propoſiti, occaſione accepta, peccata leviora putans in eadem pœnitens facile relabatur, atque ita majores radices agat vitium, ad quod eradicandum magnam vim habere propoſitum remedium falſo arbitrabatur Confeſſarius minus prudens. Quare medicinales hujuſmodi pœnæ tanquam nimis ſimplices, ac ſuaves adhiberi quidem poſſunt, ſed non ſolæ, bene vero mixtæ aliis aliquanto acrioribus, quæ animum magis moveant, & in admiſſi criminis horrorem inducant, veluti ſunt jejunia, humi cubatio, cædere ſe flagellis, & aliæ ejuſdem generis pro perſonarum varietate afflictationes, ad quas evitandas utpote valde moleſtas, libenter ac facile quis abſtinet a peccato, ſecum reputans minus grave eſſe carere vetita voluptate, quam ſe ſe injicere in neceſſitatem ſubeundi tam aſperas corporis vexationes. Cæterum hujuſmodi morbo laborantibus, ſicut & aliis aſſuetis cuicumque vitio, in cujus actum nemo relabitur niſi advertens, remedia apta non tam in pœnam iterati peccati, ſi forte in poſterum committatur, quam ad illud ipſum præcavendum præſcribenda ſunt, juxta illud Eccll. 18. 20. *Ante languorem adhibe medicinam*. Nam remedia adhibita ante novum peccatum poſt acceptam gratiam præterquamquod animum melius diſpoſitum magis afficiunt, & ira facilius præſervant a morbo; hoc etiam utilitatis habent, quod in ſtatu gratiæ peracta & materia ſunt, & plurimum valent ad uberius, atque efficacius auxilium obtinendum a Deo ad evitandum peccatum.

Ut autem apta remedia præſcribantur ad peccatum in poſterum præcavendum, inveſtiganda in primis eſt, & cognoſcenda origo, ex qua ipſum naſci ſolet, eaque eſt intercludenda. Nam ſi juvenis ille, de quo nunc agitur, in illud turpe peccatum labitur, propterea quod ſine ulla neceſſitate, aut nimis libere agit cum aliis ejuſdem, aut diverſi ſexus, quorum præſentia, & familiaritas ipſum incitat ad libidinem; hujuſmodi libertas, & familiaritas, immo & ipſa converſatio, ſi non ſit

ſit neceſſaria, omnino tollenda de medio eſt. Si ejus peccatum originem ducat a liberiori oculorum uſu, aſpiciendo varia objecta, ex quibus excitantur in mente impuræ imagines, quæ animam movent ad luxuriam; præſcribenda ei eſt ſedula oculorum cuſtodia, ut nunquam de induſtria, ac data opera eos figat ad intuenda objecta illa; nam oculi ſunt feneſtræ, per quos ut plurimum pecccatum carnis intrat in animam. Si ab obſcenis colloquiis, praviſque ſodalibus incitatur ad turpitudinem illam, præcipiendum eſt ei, ut ab eiſdem prorſus declinet: nam Apoſtolus monet 1. Cor. 15. v. 33. *Nolite ſeduci: corrumpunt mores bonos colloquia mala.*

Præterea vitio illo irretitis commendanda maxime eſt humilitatis exercitatio; nam ſæpe Deus permittit eos in turpia illa peccata labi ad puniendam eorum ſuperbiam, quod ſatis innuit idem Apoſt. Rom. 1. *Evanuerunt in cognitationibus ſuis &c. Propter quod tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum, immunditiam: ut contumeliis afficiant corpora ſua in ſemetipſis.* Proponenda etiam temperantia in cibo, & potu, præſertim vino, *in quo eſt luxuria* Epheſ. 5. 18., ut proinde idemmet Apoſt. ad Tit. 2. ſcribat. *Juvenes ſimiliter hortare, ut ſobrii ſint.* Fuga pariter otii ſummopere ſuadenda eſt: *multam enim malitiam docuit otioſitas.* Eccli. 33. 29. Eleemoſyna quoque pro conditione perſonæ ſuggerenda: *Quoniam eleemoſyna ab omni peccato, & a morte liberat*, ut dicitur Tob. 4. 11. Denique ſuadenda maxime eſt utpote efficaciſſima ad omne peccatum præcavendum, ad vitium quodcumque eradicandum ſeria & frequens noviſſimorum hominis conſideratio juxta illud Eccli. 7. 40. *In omnibus operibus tuis memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis.*

CAS. II. Apronius vir iracundus contumelias etiam graves facile evomit contra homines æqualis, vel inferioris conditionis; ſed paulo poſt iræ impetu ſedato nihil odii, aut indignationis in animo retinet contra eoſdem, paratus eos, ubi ferat occaſio, ſalutare, & alloqui. Atque ideo putat ſe nec graviter peccare, nec ulli ſatisfactioni eſſe obligatum.

Poteſt ne Confeſſarius hanc Apronii opinionem approbare?

Reſp. Vel Apronius graves illas contumelias animo deliberato evomit, intendens, vel ſaltem advertens per eas notabiliter lædi in honore, & graviter contriſtari homines illos ſive æquales, ſive inferioris conditionis; & tunc graviter peccat, & gravi obligatione adſtringitur eiſdem pro injuria illata ſatisfaciendi. Vel Apronius ex ſubito iræ impetu erumpit in eas contumelias abſque animo, ſeu cogitatione dehoneſtandi, & contriſtandi proximum ſuum; & tunc diſtinguendum iterum eſt. Aut enim certo novit Apronius homines illos nec graviter offendi, nec graviter contriſtari ob illas contumelias, propterea quod ejus animum, & conſuetudinem norunt, aut alia de cauſa ejus verba contumelioſa non curant; & tunc nec graviter peccare videtur, nec graviter obligari ad reparandam offenſam. Aut vero alias advertit homines a ſe contumeliis affectos graviter fuiſſe offenſos, & contriſtatos; tunc etenim ſi debitam diligentiam non adhibuit ad ſe ſe corrigendum, pravamque illam conſuetudinem deponendam, graviter quidem peccat, quoties advertit, & negliget emendationem, quia ſe exponit periculo graviter offendendi, & contriſtandi proximum: ac præterea ſi quos novit ob contumelias in ipſos prolatas graviter fuiſſe offenſos, & contri-

Digitized by Google

ſtatos, tenetur utique ſub gravi eiſdem ſatisfacere aut veniam petendo, ſi de æqualibus agatur; aut aliqua extraordinaria honoris, & benevolentiæ ſignificatione allatam injuriam compenſando, ſi ſermo ſit de inferioribus. Atque ex his patet, quando, & quatenus poſſit Confeſſarius, vel non poſſit Apronii opinionem approbare.

CAS. III. Capellanus vehementer dubitat vinum, quod Parochus ſuppeditat pro Miſſis, cœpiſſe jam aceſcere: monet proinde hac de re Parochum, qui fidenter negat id verum eſſe, quia id ipſe non ſentit.

Quæritur, an Capellanus licet ſenſu ipſo percipiat vinum illud tanquam aceſcens, poſſit nihilominus eo ad Miſſam uti.

Reſp. Quoniam vinum, quod cœpit aceſcere, licet ſit materia valida, eſt tamen graviter illicita, & incoveniens conficiendo Sacramento, ut poſt D. Th. 3. p. q. 74. art. 5. ad 2. notat Rubrica Miſſalis de defectu vini, & ex utroque refert, ac obſervat Eminentiſ. olim Archiepiſcopus noſter Proſper Lambertinus, poſtea SS. Pontifex Benedictus XIV. fel. record. in ſua Inſtit. Italicæ editionis 10. tom. 4., Latinæ vero 77. num. 2. & 9., debet utique Capellanus in caſu propoſito ex vi ejuſdem Inſtit. num. 11. expoſcere aliud vinum idoneum, monendum ſcilicet Parochum, ſi ad ipſum ſpectat vinum pro *ſacrificio* ſuppeditare, de illius vini defectu, ſeu aciditate. At ſi Parochus in ſua opinione perſiſtat vinum illud nequaquam eſſe ſubacidum, tunc Capellanus vel poteſt prudenter dubium deponere, ſibique perſuadere illud vinum nondum revera cœpiſſe aceſcere, & tunc dubio depoſito poteſt licite eo uti in Sacrificio: vel non poteſt ullo pacto dubium deponere; & tunc, ſi commode poteſt, debet aliud vinum aptum pro Miſſa celebranda ſibi comparare, ſecus vino illo vere ſubacido utens incurreret pœnam *ſuſpenſionis a Divinis* latam cit. num. 11., ſeu paragrafo ultimo laudatæ Inſtitutionis. Quod ſi neutrum poſſit, i. e. nec dubium deponere, nec aliud vinum ſibi parare, & ſit Capellanus inſerviens Parocho, aut Miſſæ celebrationi in Parochiali Eccleſia obligatus, tunc ei videretur aptari poſſe, quod in ead. Inſtit. num. 2. dicitur = *Ille ſolum Sacerdos culpa immunis, & vacuus declaratur, qui ſacrum facere debeat, nec tamen commutandi vini poteſtatem habeat, quod Regularibus contingit. Tunc enim (niſi vinum corruptum penitus fuerit, ſed aceſcere ſolum incœperit) in Præſides omnis culpa confertur, aut in Miniſtros, qui vinum pro Miſſæ Sacrificio ſuppeditare tenebrantur. Ita ſentiunt Quartus, ac recens Conſultor Sacrorum Rituum P. Meratus, qui Gavanti opus explicavit, commentariiſque exornavit.*

MENSE JULIO.

CAS. I. Quidam Pœnitens confitetur, ſe plures turpibus cogitationibus immoratum, ac delectatum eſſe, & petit a Confeſſario remedium, ut ab hoc peccato, quod frequenter committit, liberetur.

Quodnam remedium ſuggeret Confeſſarius?

Reſp. Inveſtigare in primis debet Confeſſarius originem illarum turpium cogitationum, in quibus frequenter pœnitens immorari ſolet, ac delectari: nam ſi eæ proveniunt ab aliqua occaſione voluntaria, quam eis

eis præbet, potiſſimum, & maxime neceſſarium remedium, ſine quo cætera parum, aut nihil prodeſſent, erit amotio illius occaſionis v. g. Si ideo pœnitens ille ſit obnoxius turpibus cogitationibus, quibus libera delectatione conſentit, propterea quod abſque ulla neceſſitate, & ſolum, ut genio ſuo indulgeat, verſatur cum perſonis diverſi, aut ejuſdem ſexus, quarum impuro amore ſentit ſe affici, quarumve imagines poſtmodum animo obverſantur, aut quia nimis liber eſt in aſpiciendis quibuſcumque obviis mulieribus, aliiſve objectis, quæ impura phantaſmata in animo excitant, tunc profecto præcipuum remedium erit abſtinere ab illis converſationibus, illiſve aſpectibus. Atque idem dicendum de pravis colloquiis, diſſolutiſque ſodalibus, qui aut cantilenis, aut geſtibus obſcenis in cauſa eſſe poſſunt, cur menti occurrant turpes illæ cogitationes. Si vero harum cogitationum occaſio neceſſaria eſt, ac prorſus involuntaria, attamen eiſdem menti occurentibus pœnitens ille moroſe conſuevit delectari: tunc pia oratio, frequens renovatio propoſiti non conſentiendi, fuga otii, noviſſimorum meditatio, & alia, quorum meminimus in reſp. ad I. Caſ. Menſis Junii, ac præſertim devotio ſingularis erga Beatiſſimam Immaculatam Verginem Mariam opportuna, & efficacia erunt remedia curando ſpirituali hujuſmodi morbo.

CAS. II. Proculus unicam audiens Miſſam die feſto de præcepto, voluntarie per notabilem ejus partem diſtrahitur, loquendo ſine ulla neceſſitate cum vicinis; circumſpiciendo Eccleſiam; obſervando quis ingrediatur, quis exeat:

Satisfacit ne Eccleſiæ præcepto?

Reſp. negat. Ut enim præcepto Eccleſiaſtico audiendi Miſſam ſatisfiat, neceſſaria eſt non ſolum phyſica corporis, ſed etiam moralis animi præſentia, ſcilicet attentio, & pia aliqua affectio erga Deum, reſve divinas. Præcipitur namque ab Eccleſia ea Miſſæ auditio, quæ ſit actus Religionis, qua nimirum Deus vere colatur; vere autem colitur Deus non utique ſola externa corporis præſentia, ſed potiſſimum interna mentis attentione. Nam *Spiritus eſt Deus, & eos, qui adorant eum, in ſpiritu, & veritate oportet adorare* Joan. 4. 24. Quare de voluntaria mentis diſtractione quo ad audiendam Miſſam æque judicandum eſt, atque de omnimoda corporis abſentia. Sicuti ergo qui per notabilem Miſſæ partem abeſſet omnino, non ſatisfaceret præcepto Eccleſiæ; ita neque dicendus eſt ſatisfacere, qui voluntarie diſtrahitur per eadem notabilem partem. Quamquam in propoſito caſu Proculus contra præceptum audiendi Miſſam peccat non ſolum defectu debitæ internæ devotionis, & attentionis, quæ ad verum Dei cultum requiritur, quem exigit Eccleſia a Fidelibus præcipiendo, ut Miſſæ Sacrificio aſſiſtant; ſed etiam defectu debitæ præſentiæ externæ, quæ in quadam religioſa corporis compoſitione conſiſtit. Etenim loquendo abſque neceſſitate cum vicinis, circumſpiciendo Eccleſiam, obſervando quis intret, quis exeat, profecto etiam exterius irreligioſe ſe habet, ac irreverenter ſe gerit, adeo ut ei deſit ea etiam corporis præſentia; quam Sacroſancta illa actio ab aſtantibus poſtulat; præſertim cum ipſi etiam aſtantes ſuo modo ſimul cum Sacerdote Sacrificium offerre debeant, ut conſtat tum ex multis precibus, quæ in Miſſa dicuntur a Sacerdote non ſuo tantum, ſed etiam aſtantium nomine ſub plurali numero,

Digitized by Google

ac potiſſimum ex formula oblationis Calicis; tum vero maxime ex eo, quod Sacerdos ad aſtantes converſus ait: *Orate Fratres: ut meum ac veſtrum Sacrificium acceptabile fiat &c.*

CAS. III. Sacerdos ſacrum facturus ex obligatione die feſto in quodam Oratorio publico procul poſito ab omni alia Eccleſia, non invenit Candelas cereas, quas Cuſtos ipſius Oratorii emere debebat, ſed oblitus erat. Quare quum Domi ſuæ, quæ parum ab Oratorio diſtat, haberet Candelas ex ſevo, iis uſus eſt ad Miſſam dicendam.

Rite ne id facere potuit?

Reſp. Etſi communis conſuetudo ſit, ut adhibeantur in Miſſa candelæ cereæ, quæ quidem conſuetudo omnino ſervanda eſt (niſi aliud neceſſitas poſtulet) ob majorem ſcilicet decentiam, & munditiem; ut proinde in Rubrica de defectibus in miniſterio ipſo occurentibus enumeretur inter præcipuos defectus etiam hic: *Si non adſint luminaria cerea* tamen urgente aliqua neceſſitate, ut in caſu propoſito, licebit uti (dum nullum ſit periculum ſcandali in aſtantibus) candelis etiam ex adipe, vel ſevo confectis, quia Rubricæ generales Tit. 20. de præparatione Altaris, & ornamentorum ejus præſcribunt quidem duas candelas, ſed non determinant earum materiam. *Super Altare collocetur Crux, & Candelabra ſaltem duo cum candelis accenſis hinc, & inde in utroque ejus latere.*

M E N S E   A U G U S T O.

CAS. I. Quidam Confeſſarius putat ſe ſatisfacere muneri ſuo, ſi poſtquam confitentium peccata audivit, quæ ipſe poſſit abſolvere, ubi ſibi non conſtet eos eſſe indiſpoſitos, ſtatim impoſita pœnitentia illos abſolutos dimittat abſque ulla prorſus monitione, aut exhortatione. Atque ita cum omnibus fere *confitentibus ſe* gerit.

Vere ne hujuſmodi Confeſſarius miniſterium ſuum ſatis implet, ac tutus in conſcientia eſſe poteſt?

Reſp. negat., ſi ita indiſcriminatim ſe gerat cum omnibus fere confitentibus, cujuſcumque ii ſint generis. Eo enim pacto agens recte exequi non poteſt duo præcipua munera, quæ in ſuo miniſterio exercere debet Confeſſarius, Judicis videlicet, ac Medici ſpiritualis. Nam ut Judex juſtam ſententiam ferre debet; ut Medicus vero opportuna remedia pro varietate morborum præbere. Neutrum autem præſtare poterit, niſi diligenter inquirat & peccatoris circumſtantias, & peccati; i. e. niſi præſentem pœnitentis ſtatum, & diſpoſitionem bene noverit. Poteſt quidem Confeſſarius pœnitentes illos, quos cognoſcit frequenter ad confeſſionem accedere, & diligentes eſſe tum in examinanda conſcientia, tum in concipiendo dolore, ac propoſito, tum etiam in explicandis peccatis, quandoque confeſſione venialium duntaxat peracta, impoſitaque pœnitentia ſtatim abſolvere, ac dimittere abſque ulla monitione, quippe qua indigere non videantur. At id poſſim agere etiam cum rudibus, & ignotis quibuſcunque pœnitentibus ſive venialia, ſive mortalia peccata confeſſis nullo modo ei licet. Ut enim obſervant qui de officio Confeſſarii agunt, nimis conſtat aliquos imparatos accedere non ſatis diſcuſſa conſcientia, aliquos pre verecundia non audere

quæ.

quædam peccata exponere, aliquos putare ſe ſufficienter contritos, ſi contritionis formulam oretenus recitaverint. Porro ſolertis Confeſſarii eſt, qui officium ſuum rite, ac recte implere velit, illos, alioſque graves defectus, qui identidem in rudium hominum, veluti puerorum, adoleſcentium, mulierum, ac præſertim puellarum, & ruſticorum confeſſionibus fortaſſe contingunt, prudenter interrogando inveſtigare, ac reparare, ne loco Sacramenti ſacrilegium fiat. Ex his etiam ſi qui gravia peccata confeſſi ſunt, moneri debent, ut malum, quod admiſerunt, agnoſcant, & horreant, ac debitam operam impendant propriæ emendationi. Etenim ſi abſque ulla correptione dimittantur, peccata illa levia putantes parvi pendunt, nec ſtudent corrigere, atque ita in eadem facile relabuntur. Quare Rituale Romanum de Sacram. Pœnit. Confeſſarium inſtruens §. *Demum* ait: *Demum audita confeſſione perpendens peccatorum, quæ ille admiſit magnitudinem, ac multitudinem, pro eorum gravitate, ac pœnitentis conditione, opportunas correptiones, ac monitiones, prout opus eſſe viderit, paterna charitate adhibebit, & ad dolorem, & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam, ac melius inſtituendam inducet, remedia quæ peccatorum tradet.*

Cæterum caſum hunc jam pridem riſolvit Sum. Pontifex Benedictus XIV. felic. record. in ſua Conſtit. 19. Tom. 3. ſui Bullar., quæ eſt Epiſtola Encyclica ſcripta ad omnes Patriarchas, Archiepiſcopos, atque Epiſcopos de præparatione ad annum univerſalis Jubilæi; ubi inter alia de officio Confeſſarii luculenter agens n. 19. hæc habet: „ Primo loco
„ monemus, ut meminerint ſuſcepti muneris partes non implere, im-
„ mo vero *gravioris criminis reos* eſſe eos omnes, qui cum in Sacro
„ Pœnitentiæ Tribunali reſident, nulla tacti ſollicitudine, pœnitentes
„ audiunt, *non monent*, *non interrogant*, ſed expleta criminum enu-
„ meratione, Abſolutionis formam illico proferunt. Id ſane a ſoler-
„ tis Medici, qui oleum ac vinum vulneri infundit, moribus nimis
„ alienum eſt. Equidem Medicum agit quiſquis Pœnitentiæ Sacra-
„ mentum miniſtrat, hinc debet nedum criminum circumſtantias, ſed
„ etiam illius, qui in crimina lapſus eſt, indolem, ac ingenium ſedu-
„ lo inſpicere, ut illi præſto ſit opportunis remediis, ex quibus animæ
„ ſalutem conſequatur &c. „ Num. autem 22. poſtquam monuit Confeſſarios, ut memores propoſitionum a ſuis Prædeceſſoribus damnatarum: ac præ cæteris propoſitionis ordine 60. cum tribus ſequentibus ab Innoc. XI. proſcriptæ, diſcant, quibus in caſibus concedenda, deneganda, aut protrahenda ſit abſolutio: infra hæc ſubdit: „ Ubi vero
„ abſolutionem concedunt iis potiſſimum, qui aut raro, aut non ſine
„ multis criminibus ad Pœnitentiæ Sacramentum ſolent accedere, eos
„ hortari non deſinant; vitam, quam ſub peccati juro dexere miſerri-
„ mam, illis aperiant, criminum turpitudinem explicent, ut nimirum
„ ex corde doleant, ac ſe in poſterum a peccatis recæſſuros ſerio pro-
„ ponant . . . . Nec Confeſſarii reponant id fieri non poſſe, ſi fre-
„ quentior pœnitentium numerus ſuadeat brevitatem; jam enim dif-
„ ficultatem diſſolvit aurea illa Sancti Franciſci Xaverii ſententia apud
„ P. Turſellinum in ejus Vita lib. 6. cap. 17. hiſce verbis concepta: *Confitentibus porro non feſtinatam, ſed diligentem navandam operam cenſebat mones; ut præoptarent Confeſſiones paucas rite factas audire, quam multas temere properatas.*

CAS.

CAS. II. Obſtetrix infantem paulo ante natum, ob mortis periculum, quod imminens videbatur, baptizare feſtinans, digitos immiſit in vas aquæ benedictæ pendens prope lectum, eaque caput infantis inclinatum in modum crucis aſperſit, rite proferens eodem tempore, & cum debita intentione formam baptiſmi. Sed quia infans multos habebat capillos, dubitat nunc obſtetrix, an ulla atquæ gutta cutem infantis tetigerit, ſolive capilli fuerint aſperſi. Quærit autem a ſuo Parocho, utrum infans certo ſit, & valide baptizatus.

Quid reſpondebit?

Reſpondebit Parochus ſtante hujuſmodi dubio, dubitari etiam poſſe de valore baptiſmi, ac proinde infantem eſſe ſub conditione baptizandum. Etſi enim nonnulli DD. putent capillos eſſe veram hominis, ſeu humani corporis partem; quippe quia ad ejus ornatum ſpectat, eique intima conjuncta eſt; ideoque capillis ablutis homo ſimpliciter ablutus dici poteſt: communior tamen ſententia negat capillos eſſe proprie dictam hominis, ſive corporis humani partem, utpote quæ licet vegetabilis ſit, attamen ſenſu per ſe caret, & veluti quædam ſuperfluitas habetur; adeo ut ablutis capillis vere nequeat homo ipſe ablutus; eo pacto quo neque ablui diceretur homo, ſi ejus duntaxat ungues abluerentur: capillorum porro, & unguium eadem videtur eſſe in humano corpore ratio. Quare poſtrema noſtra Synodus lib. 2. c. 2. de Sacr. Bapt. §. *Cum Baptiſmi* monet: *cutem capitis attingat aqua, dum infunditur, nec ſi ſuperficiem capillorum tetigerit, ablutus infans cenſeatur*. Quod utique juxta tutiorem Theologorum ſententiam ſtatutum eſt, qui notant in praxi ſub gravi curandum eſſe a Miniſtro Baptiſmi, ut aqua ad carnem pertingat, & quidem in ea quantitate, ut qui baptizatur, ſecundum communem hominum æſtimationem cenſeri poſſit ablutus.

CAS. III. Die Dominica celebraturus Miſſam Capellanus in quodam publico Oratorio, in quod ad eam audiendam multi convenerunt, neminem reperit, qui ſciat Miſſæ inſervire, nec facile tunc eſt aliquem invenire ad hoc idoneum; nam Oratorium diſtat a Parochia, & prope eſt meridies.

Quid agere debet Capellanus?

Reſp. debere Capellanum in hujuſmodi caſu adhibere aliquem virum, qui ſibi in miniſterio Miſſæ porrigat vinum & aquam. Quod autem attinet ad preces, quæ vel alternatim a Sacerdote, & a miniſtro, vel ab hoc ſolo recitari debent, poterit illas ſolus Celebrans per ſe recitare, ſibique reſpondere. Nam in caſu neceſſitatis eſt caſus propoſitus, id licere conſentiunt communiter Doctores. Et certe ſi Rubrica Miſſalis in Ritu ſervando in celebratione Miſſæ Tit. 4. de *Kyrie eleiſon* expreſſe admonet n. 2. in fine: *Si miniſter, vel qui interſunt, Celebranti non reſpondeant, ipſe ſolus novies dicit*. Et Tit. 7. num. 7. item monet, quod ſi a miniſtro, vel circumſtantibus ad *Orate fratres*, non reſpondeatur: *Suſcipiat Dominus ſacrificium de manibus tuis*, ipſe Sacerdos per ſe ipſum dicat: *Suſcipiat Dominus ſacrificium de manibus meis &c.* uſque ad finem: Quidni poſſit celebrans etiam reliqua dicenda in Miſſa cum miniſtro, vel ab hoc dumtaxat, ipſe ſolus dicere, ſi miniſter neſciat reſpondere? Nam vetitum quidem eſt ſine miniſtro prorſus Miſſam celebrare, ut habetur in Rubrica de

De-

Digitized by Google

Defectibus tit. 10. num. 1. ubi dicitur: *Si non adſit Clericus, vel alius deſerviens in Miſſa, vel adſit qui deſervire non debet, ut mulier:* at non eſt vetitum in caſu neceſſitatis miniſtrum adhibere, qui reſpondere neſciat, dummodo tamen poſſit vinum & quam in ipſo miniſterio ſuppeditare, præſertim ad abluendos digitos tum ante conſecrationem, tum poſt conſummationem.

MENSE SEPTEMBRI.

CAS. I. Tranſiens ſæpe quidam Ruſticus per agros, & vineas alienas nunc pirum, nunc pomum, nunc racemum uvæ ad ſedandam ſitim colligit, non ſine conſcientia modici quidem, ſed tamen furti.

Hujuſmodi conſcientia eſt ne recta, an erronea?

Reſp. Quia Deus in lege veteri inter alia præcepta judicialia, quæ dederat populo Hebræo, hoc etiam ſtatuerat, ut poſſet quis ingreſſus vineam alterius comedere ibi uvas pro libito, non tamen inde efferre, & alio aſportare: *Ingreſſus vineam proximi tui, comede uvas quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas tecum.* Deut. 23. v. 24.: idcirco nonnulli DD. docuerunt etiam nunc licitum eſſe cuique in tranſitu per vineam colligere, & comedere aliquem uvæ racemum, & ſimiliter unum vel alterum pomum ſtatim comedendum ex pomario auferre. Verum quum præcepta judicialia veteris legis poſt Chriſti mortem ceſſaverint prorſus, nec ullam amplius vim obligandi exinde habeant, ut probat D. Thomas 1. 2. q. 104. art. 3. nempe, quia ad ſtatum Hebræorum diſponendum, & ordinandum erant idonea, quo ſtatu mutato poſt Chriſtum, etiam ipſa præcepta judicialia oportuit mutari; ideo ex præcepto illo nihil poteſt ad rem noſtram inferri. Immo ſuperſtitioſum eſſet velle præceptum illud obſervare, tanquam ex vi veteris legis adhuc obligaret, ut oſtendit ibidem Doctor Angelicus. Poſſunt quidem Chriſtiani Legiſlatores, ſi ſubditis ſuis utile cenſent, aliquod veteris legis judiciale præceptum in ſuis ditionibus renovare, & per legem ſancire. Idque conſtat ex nonnullis legibus Pontificiis in corpore juris incluſis, quæ ex præceptis judicialibus Moſaicæ legis vel ad verbum, vel paulo aliter deſcriptæ ſunt, velut cap. 1. de Homic., cap. item 1. de Adult., pariter cap. 1. de Furt., & quinque priora capita Tit. de Injuriis in Decretalibus Gregorii IX. At poſſunt æque iidem Legiſlatores quaſdem leges condere, quæ directe, vel indirecte alicui judiciali præcepto Moſaico opponantur, ſi eas convenientes, & profuturas ſubditis exiſtiment. Sic leges municipales plurimarum Civitatum prohibent ſub gravibus pœnis, ne quis ingrediatur vineas ad comedendum uvas. Et quamvis nonnulli putent leges hujuſmodi obligare duntaxat ad pœnam, & in foro tantum externo: tamen probabilior ſententia videtur obligare etiam in conſcientia graviter, vel leviter pro ratione materiæ, ut colligitur ex cap. 13. Epiſt. ad Rom., ubi dicitur: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non eſt enim poteſtas niſi a Deo: quæ autem ſunt a Deo ordinatæ ſunt. Itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt . . . . . Ideo neceſſitate ſubditi eſtote non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam.* Et quod attinet ad rem

so-

noſtram ; quoniam Statuta Bononienſia Rubr. 196. §. 1. prohibent & ipſa ingreſſum in alienas vineas ſub pœna ; & jubent emendari damnum, ſi quod datum eſt : „ Statuimus, & ordinamus, quod nulla per„ ſonas intret, vel intrare debeat, vel præſumat vineam per alium poſ„ ſeſſam, & qui contrafecerit, condemnetur poſſeſſori vineæ pro quali„ bet vice in ſolidis viginti Bononenorum, & emendet damnum, „ ſi quod dediſſe diceretur, & condemnetur Communi Bononiæ in ſo„ lidis viginti Bonon : „ idcirco in caſu propoſito dicendum eſt, conſcientiam Ruſtici rectam eſſe putantis ſe parvum furtum committere comedendo uvas, & fructus, quos carpit tranſiens per vineas alienas &c., quia injuſte id facit, utpote contra manifeſtum jus id vetans, & proinde invito rationabiliter domino, niſi de hujus voluntate oppoſitum expreſſe, vel tacite conſtaret.

CAS. II. Paterfamilias nuptui traditurus filiam ſuam promiſerat Sponſo dotem quinquaginta aureorum ; ſed quia celebratis nuptiis eos in promptu non habet, interim dat in pignus Geneto ſuo vineolam, quam poſſidet, ejuſdem circiter pretii.

Tenetur ne Gener computare in ſortem fructus, quos, detractis omnibus expenſis, ex vineola illa colligit?

Reſp. negat., dum tamen, ut ſupponitur, Gener, non Socer alat uxorem: Habetur hujus caſus reſolutio cap. *Salubriter* 16. *de Uſuris*, ubi dicitur: *Sane generum ad fructus poſſeſſionum, quæ ſibi a Socero ſunt pro numerata dote pignori obligatæ, computandos in ſortem, non credimus compellendum: cum frequenter dotis fructus non ſufficiant ad onera matrimonii ſupportanda*. Quia vero generatim certum eſt creditorem debere computare in ſortem principalem fructus perceptos ex re ſibi pignori data, ut patet ex cap. 6. de *Pignoribus*, & cap. 1. de *Uſuris*; idcirco Doctoribus tam Juriſperitis, quum Theologis difficilis non immerito viſa eſt præſens deciſio, eique varias attulerunt interpretationes, quarum pleræque eam potius obſcurant, quam *illuſtrant* cæteris omiſſis maxime ea nobis probatur, quæ affertur ab Emanuele Gonzalex in ſuo Comment. ad citat. cap. *Salubriter* num. 7., ubi ait: „ Ut ve„ ram præſentis textus rationem aſſignemus, præmittendum eſt, mari„ tum, cui dos promiſſa non ſolvitur, non teneri ſuſtinere onera ma„ trimonii ; immo patrem, ſeu extraneum dotem promittentem mari„ to teneri, dum dos non ſolvitur, onera matrimonii ſupportare *l. Si* „ *is, qui* 56. §. 1. *ff. de jure dot. l. ſi filia nupta* 20. §. 2. *l. ſi ma*„ *ritus* 46. *famil. erciſc.* probant Felicianus *de Cenſibus lib.* 2. *c.* 5. „ Petr. Barb. *in rubric. ſolut. matrim. par.* 1. *a. n.* 68., Arias de „ Meſa *lib.* 3. *var. cap.* 46. *n.* 20. Deinde præmittendum eſt, quod „ ſi ab initio, cum de dotis conſtitutione agitur, conventum ſit inter „ maritum, & dotem conſtituentem, ut dos intra menſem, vel an„ num ſolvatur, pignoribus datis, etſi interim ſuſtineat onera matri„ monii, non tamen idcirca poteſt fructus pignoris lucrari, aut uſuras „ dotis petere, niſi pactum interceſſerit, ut interim, dum dos non ſol„ vitur, aliquid intereſſis nomine ſolvatur: quod pactum late probant, „ & defendunt ſe ſe *tom.* 1. *deciſ.* 68. *per tot.* Gibal. *lib.* 4. *de uſur.* „ *cap.* 5. *art.* 13. *conſect.* 3. *per tot.* In præſenti autem textu dos de „ præſenti conſtituta fuit nulla temporis dilatione data patri ad ejus ſo„ lutionem. Quibus præmiſſis apparet vera ratio, quare in præſenti

„ ma-

Digitized by Google

„ maritus fructus pignoris percipere poſſit, nec teneatur eos in dotem „ imputare, quia videlicet eos accipit non ratione mutui, nec dilatæ „ ſolutionis, ſed ex ea cauſa, quia ſcilicet uxorem aluit, & cætera „ omnia ſuſtinuit abſque dote; quæ ſuſtinere debebat ſocer. Quare quid mi- „ rum, ſi gener ex rebus ſoceri, videlicet ex fructibus pignorum onera „ matrimonii ſuſtinuit, quæ pater ſuſtinere debebat; & ideo non tenetur „ ſimiles fructus imputare in ſortem principalem? . . . Tota ergo ra- „ tio, quare in præſenti caſu rite, & recte maritus lucratur fructus „ pignorum, conſiſtit in eo, quia ſuſtinet onera matrimonii, quæ ſocer „ ſuſtinere debebat.

CAS. III. Parochus, cujus Eccleſiæ Titulus eſt S. Michel Arcangolus exigit a Sacerdotibus quibuſcumque in ea Eccleſia Miſſam celebrantibus infra octavam ejuſdem Feſti, ut in Miſſa commemorationem ejus faciant, & recitent *Credo*.

Jure ne ac merito id exigit.

Reſp. cum diſtinct. Vel enim Sacerdotes celebrantes infra octavam Feſtis ejuſdem Tituli Miſſam dicunt juxta Ritum ejuſdem Eccleſiæ, vel non. Si dicunt juxta Ritum ejuſdem Eccleſiæ, tunc certe debent & commemorationem Octavæ facere, & recitare *Credo*, ut Ritus illius Eccleſiæ fert, idque jure exigit Parochus. Si vero dicunt Miſſam juxta Ritum ejus Eccleſiæ, ſed quiſque ad eam aliunde adveniens Miſſam dicit aut convenientem Officio recitato, aut votivam in die infra Octavam, in qua fiat Officium ſemiduplex, tunc nulla eſt obligatio faciendæ commemorationis Octavæ, aut recitandi ſymbolum, quod quidem in Miſſis votivis privatis nunquam dicitur, in quibus Octavæ commemoratio fieri debet ab iis tantum, qui eidem obligantur in Officio. Sine juſta autem cauſa exigeret Parochus, ut Sacerdotes omnes etiam qui eidem Eccleſiæ non ſunt addicti, ad ejus Ritum, cum in ea celebrant, ſe ſe conforment, præterquam in caſibus expreſſe ſtatutis per Decreta S. R. C., quæ attulimus in reſp. ad caſ. 3. Menſis Maji hujuſce anni.

MENSE OCTOBRI.

CAS. I. Ruſticus quidam multis debitis gravatus, deſperans ſe unquam poſſe ea omnia extinguere, nullam diligentiam adhibet ad ſatisfaciendum ſuis Creditoribus.

In eo ſtatu eſt ne capax abſolutionis?

Reſp. negat. Nam eo ipſo, quod diligentiam, quam poteſt, & debet adhibere, voluntarie omittit in re gravis momenti, cujuſmodi ſupponitur in caſu ſumma totius debiti, graviter peccat, & eſt in continuo ſtatu mortalis peccati, quouſque pravam voluntatem mutet, & efficaciter proponat debitam diligentiam ponere ad ſatisfaciendum ſuis creditoribus.

Quamvis enim certo quis ſibi perſuadeat, nunquam ſe fore ſolvendo integram ſummam; tamen curare debet, ut ſaltem partem aliquam ſolvat: nam qui nequit totum reſtituere, poteſt autem partem, ad hanc tenetur: & qui non poteſt reſtituere nunc, debet voluntatem habere reſtituendi, cum primum poterit; ac proinde adhibere debet

moralem diligentiam, ut poſſit; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media ad eum conſequendum neceſſaria.

CAS. II. Curioſus quidam ſæpe ad domum ſui vicini clam accedit, ut quid ille agat, quidve loquatur cum ſuis domeſticis, per rimas portæ, aut feneſtræ inſpiciat, & audiat, non quidem animo nocendi, ſed cauſa duntaxat nutriendæ ſuæ curioſitatis.

Dicendus ne eſt graviter in hoc peccare?

Reſp. Etſi peccatum curioſitatis, quod ſtudioſitati per exceſſum opponitur, ex genere ſuo videatur eſſe leve peccatum; attamen evadere poteſt mortale, ſi pertrahat hominem ad aliquod grave præceptum ſive Divinum, ſive humanum violandum: veluti ſi quis alium induceret ad ſibi manifeſtandum aliquid magni momenti ſub naturali ſecreto ei ab amico communicatum; aut divinatione uteretur ad cognoſcendas res futuras, vel occultas; aut ſi librum prohibitum ſcienter legeret. Porro in caſu propoſito licet videatur eſſe pura curioſitas clam inſpicere, & audire facta, & ſermones vicini abſque ullo pravo fine; tamen quia ibi dicitur curioſus ille *ſæpe* id facere: ex frequentia hujuſmodi actuum gravis injuria fieri videtur vicino, qui graviter poſſet offendi, ſi id reſciret. Nemo enim jus habet ſine cauſa accedendi ad oſtium, aut feneſtras domicilii alterius, ut introſpiciat, & audiat, quid ille domi ſuæ agat, vel loquatur. Quod autem non jure fit, injuria fieri dicitur l. 1. ff. *de injur.* Et unuſquiſque eſt graviter, ac rationabiliter invitus, ac moleſte fert, & multum contriſtatur, ſi ſciat extraneum frequenter clam obſervare, & rimari, quæ domi facit: vel dicit; *quia domus tutiſſimum cuique refugium, atque receptaculum eſt*: ut dicitur l. *Plurique* 18. ff. *de in jus vocan:* Quare niſi defectus conſiderationis, aut judicii, ſeu levitas hujuſmodi curioſi ipſum excuſet, arguendus videtur peccati mortalis, quia id facit, quod graviter poteſt *contriſtare proximum* ſuum, ſi forte id reſciat; quodque ipſe curioſus graviter ferret, ſi alter ſecum ita ſe gereret. Eſt autem naturale præceptum: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.

CAS. III. Duo Capellani contendebant inter ſe, an verba illa Canonis, quæ dicuntur pro commemoratione Fidelium tam vivorum, quam defunctorum, ſcil. *Memento Domine famulorum, famularumque tuarum* ſint alta voce pronuncianda, an autem ſecreto; & alter quidem affirmabat, alter negabat ea eſſe alta voce proferenda.

Cui ſtandum?

Reſp. ſtandum ei, qui negat. Nam in Rubricis ſatis aperte indicatur, quando aliquid ſive extra Canonem, ſive in Canone eſt aut ſecreta, aut alta voce dicendum. Quum autem quæ præcedunt, & ſubſequuntur *Memento* tam vivorum, quam mortuorum ſecreto dici debeant, ut habetur in Rubr., ſeu *Ritu celebr. Miſſ.* Tit. 8., & 9. *de Canone &c.* num. 1., & ubi vox elevanda eſt, adnotetur, ut ad illa verba: *Nobis quoque peccatoribus*, & alibi: idcirco quoniam ad ea verba *Memento &c.* nihil a Rubr. quo ad elationem vocis notatur, ſatis conſtat ea ſecreto eſſe dicenda. Et ſi ſunt qui aliter faciunt, abuſus eſt, qui facile, cum aliis hujuſmodi contra Ritum, de medio tolleretur, ſi unuſquiſque Sacerdos identidem attente Rubricas legeret. Certo ad propoſitum caſum quod attinet, P. Merati in ſuis novis obſerv. ad Gavan. par. 2. tit. 8. n. 7. loquens de commemoratione vivorum ait:

„ Ad-

„ Advertere etiam debet omnis Sacerdos, quod dum profert illa verba: *Memento famulorum &c.* non debet ea, & ſequentia verba alta voce, ſed ſecreta proferre. „ Et Tit. 9. n. 4. de Defunctorum „ Commemoratione agens hæc habet: „ Sacerdos in pronunciandis „ primis verbis hujus formulæ, & dicendo *Memento &c.* debet ſecreto, non vero mediocri voce prædicta verba proferre, ut clare Rubrica diſponit.

MENSE NOVEMBRI.

CAS. I. Dives quidam detinet ruri magnam copiam tritici eo fine, ut illud ruſticis vendat hyberno tempore; vendit autem eo pacto, ut ſolvatur pretium, quod toto eo anno uſque ad novam meſſem fuerit majus.

Eſt ne licitus hic contractus?

Reſp. contractum hujuſmodi per ſe eſſe injuſtum. Venditor enim per ſe nullum jus habet paciſcendi precium illud majus, ad quod per totum annum uſque ad novam meſſem triticum aſcenderit. Nam juſtitia commutativa, quæ in omnibus contractibus utrinque oneroſis ſervanda eſt, requirit æqualitatem rei ad rem, ideoque æqualem etiam contrahentium conditionem: Porro in propoſito contractu hujuſmodi æqualitas non ſervatur. Etenim ſi ruſtici emerent triticum hyberno tempore juſto pretio vel legitimo, vel vulgari, quod tunc obtinet; tunc utique haberetur æqualitas inter triticum, & pretium, & æqualis eſſet conditio emptoris, & venditoris. At dum emunt pretia majori, ad quod intra annum uſque ad novam meſſem pervenerit, non eſt amplius æqualis ementis, & vendentis conditio; quia vendens certus eſt; ſe non poſſe eo anno pluris vendere: at emens nullam ſpem habet ſe poſſe minoris emere.

CAS. II. Cajus homo pecunioſus Colonis hyeme indigentibus dat pecuniam eo pacto, ut pro ſingulis ſcutis reddant tempore novæ meſſis totidem menſuras tritici: quæ licet tempore contractus plus valeant, utrum plus vel minus tempore novæ meſſis ſint valituræ, veroſimiliter dubitatur.

Debet ne reputari uſurarius?

Reſp. præciſe ex vi hujuſmodi contractus Cajus non eſſe uſurarium reputandum. Nam uſura ſive aperta palliata tunc committitur, cum lucrum ratione mutui duntaxat ſive expliciti, ſive impliciti percipitur, vel quæritur. Porro contractus, de quo in caſu noſtro agitur, non eſt mutuum, ſed emptio venditio cum anticipata ſolutione taxati pretii. Et quamvis anticipata pretii ſolutio poſſit eſſe mutuum quoddam implicitum, & tunc uſura palliata committi queat, ſi emptor ratione duntaxat anticipatæ ſolutionis velit rem emere vilius, quam ſit juſtum pretium: tamen in noſtro caſu id minime contingit. Etſi enim taxetur pretium tritici ob anticipatam ſolutionem; quia tamen tempore contractus dubium eſt tam ex parte emptoris, quam venditoris, an in nova meſſe triticum ſit pluris, an minoris valiturum, nullum venditori propter ſolutionem anticipatam gravamen ab emptore infertur, æqualiſque eſt utriuſque conditio, quia æquales ambo ſunt tam in ſpe lucri, quam in periculo damni. Atque hæc eſt ratio, ob quam etiam cap. *Navi-*

Digitized by Google

ganti ult. *de Uſuris* contractum ejuſmodi iniens dicitur non debere ex hoc uſurarius reputari.

CAS. III. Dicturus Miſſam feſto die Capellanus ex officio in quodam publico Oratorio, ad quam audiendam multi jam ex variis locis venerunt, nullum invenit Purificatorium, quippe feſto præcedenti omnia ad Parochiam procul poſitam detulerat lavanda, & oblitus eſt aliud mundum illuc deferre.

Quid in tali caſu facere debet Capellanus?

Reſp. poſſe Capellanum celebrare Miſſam etiam ſine purificatorio, quod non eſt tantæ neceſſitatis, ut propter ejus defectum debeat omitti ſacrum, præſertim die feſto, aliiſque occurentibus circumſtantiis in caſu expreſſis. Licet enim neceſſarius videatur in Miſſa uſus purificatorii (cujus loco antiquitus alia mappula adhibebatur, ut notat Gavantus noſter in Rubr. Miſſ. par. 2. tit. 1. lit. i.) tum ad extergendum Calicem, antequam in eum infundatur vinum, & aqua; tum ad abſtergendas guttulas, quæ forte in ipſa infuſione potuerint ſeparatæ adhærere interiori cuppæ; tum ad cooperiendam Patenam ante conſecrationem, eam que extergendam, antequam Hoſtia conſecrata in ea collocetur; rum denique poſt Calicis, & digiturum ablutionem facta communione: tamen in caſu neceſſitatis aliqua ex his omitti, aliqua aliter præſtari poterunt. Nam ſi calix intus, & ad labrum circumquaque ſit omnino mundus, poterit prima illa exterſio omitti, ſicut & alia poſt ablutionem, quæ differri poterit ad aliam Miſſam etiam alia die celebrandam; utraque enim omittitur etiam in duabus Miſſis Nativitatis Chriſti. Abſterſio autem guttularum & evitari facile poreſt infundendo diligentius vinum, & aquam, ut ſit pariter in duabus Miſſis Nativitatis Chriſti Domini; & ſi quæ guttula forte adhæſerit ſeparata, ea inclinato paululum Calice ex ea parte a reliquo liquore poterit abripi. Patena autem tota poteſt ſub corporali abſcondi, atque hujus inferiori, extremaque parte extergi, ſi opus fuerit etiam Calix ante vini infuſionem: nam ſi licitum eſt ſuper ipſum corporale ambos digitos pollicem, & indicem utriuſque manus extergere, antequam Hoſtia mox conſecranda in manus ſumatur, ut notat ipſamet Rubr. in Rit. celeb. Miſ. tit. 8. num. 4., cur etiam corporalis parte inferiori, & extrema uti non poterit Sacerdos ad extergendum, ſi neceſſe ſit, Calicem, & Patenam? Digiti autem poſt ablutionem communione facta poterunt abſtergi eadem mappula, qua abſterſi ſunt ad *Lavabo*. In ſententia tamen eorum, qui negant purificatorium eſſe benedicendum, & praxim allegant, defectum purificatorii ſupplere poſſet mappula munda, ſeu parvum mantile, cujus eſt uſus in Miſſa ad tergenda manus, dummodo poſtea lavaretur cum cæteris purificatoriis, nec ante lotionem ad alium uſum etiam in Miſſa adhiberetur.

MENSE DECEMBRI.

CAS. I. MUlier, quæ olim infantem in lecto detentum ſuffocavit, lactans hyeme alium infantem valde moleſtum, quem noctu nequit a vagitu cohibere, niſi in eundem lectum ſecum recipiat,

piat, cognoſcit ſe utpote facilem concipiendo ſomno, dum in lecto infantem lactat, aut ibi ſecum detinet, exponere periculo ſuffocandi etiam hunc.

Quæritur, utrum cum hujuſmodi periculo poſſit licite infantem in lecto detinere, & lactare, ſtante graviſſimo incommodo, quod alioquin ſingulis noctibus ex vigilia & frigore tolerare deberet.

Antequam reſpondeam, breviter adverto caſum hunc nullam præſeferre difficultatem, niſi intelligatur de muliere, quæ mater ſit ipſius infantis, & adeo inops, ut nullo modo poſſit alteri mulieri eum lactandum tradere. Nam ſi de nutrice ageretur, quæ alienum infantem lactandum ſuſcepiſſet, ea utique deberet in hoc caſu infantem reſtituere, atque ita tum ſe a graviſſimo incommodo, tum infantem ipſum a periculo ſuffocationis liberare. Si autem ſermo eſſet de matre, quæ aliquo pacto facultatem haberet tradendi filium alicui nutrici, quæ nocte lac præbendo non æqua eſſet abnoxia concipiendo ſomno, & in qua proinde non æquale eſſet periculum ſuffocandi infantem; tunc utique mater teneretur vitare periculum ſuffocationis tradendo infantem alteri lactandum. Licet enim mater, ſi poſſit abſque gravi incommodo, teneatur ipſa per ſe filios ſuos lactare: attamen ex gravi aliqua cauſa poteſt aliis lactandos committere.

His præmiſſis.

Reſp. cum diſtinctione. Vel periculum, cui mulier cognoſcit ſe ſe exponere ſuffocandi infantem, dum ipſa facilis concipiendo ſomno eum lactat in lecto, eſt periculum ſaltem quo ad ipſam proximum, vel eſt periculum dumtaxat remotum. Si proximum eſt, per ſe loquendo nequit infantem eo pacto lactare, quia mors infantis etiam in ſolo ordine naturali eſt majus malum quam ſit incommodum, quod ferre deberet mulier, ſurgendi etiam pluries e lecto ad ipſum lactandum: Ordo autem charitatis poſtulat, ut majus malum proximi præſertim innocentis noſtro minori præferamus, quia debemus diligere proximum ſicut nos ipſos. Idque maxime exigere videtur pietas matri erga proprium filium, ne ſcilicet eum manifeſto periculo ſuffocationis exponat ad evitandum ſuum quantumvis grave incommodum: hoc enim minus malum æſtimare debet, quam occaſionem proprii filii. Dixi *per ſe loquendo*, quia ſi incommodum illud adeo ſit grave, ut moraliter ferri non poſſit, & acerbiſſimum reddat vitam matris, & morte ipſa amariorem; aut periculoſæ alicui infirmitati, ideoque & mortis periculo æque matrem exponat, tunc profecto ordo ipſe charitatis expoſcit, ut in corporali neceſſitate æquali quis ſibi potius ſubveniat, quam alteri privato: nemo enim tenetur diligere proximum magis, quam ſe ipſum ſed ſicut ſe ipſum; immo juxta multos quo ad vitam temporalem, & bona ejus conſervationi neceſſaria debet quis ſeipſum magis diligere, quam proximum parem, vel inferiorem, nam ut docet D. Auguſtinus lib. de mend. cap. 6. *Si pro illius temporali vita ſuam ipſam temporalem perdat, hoc non eſt jam diligere ſicut ſe ipſum, ſed plus quam ſe ipſum: quod ſane doctrinæ regulam excedit.* Verum hoc omiſſo, non tenetur utique mater cum tanto incommodo, quantum æquiparari poſſit morti, evitare periculum etiam proximum involuntarium prorſus, & per accidens neceſſarium mortis infantis filii ſui. At ſi incommodum non ſit tam grave, debet mater illud tolerare, maxime quum ei

libe-

libere ſe ſe expoſuerit, atque ſubjecerit contrahendo matrimonium in ſtatu adeo indigenti.

Si vero periculum ſit remotum duntaxat, videtur in iis circumſtantiis poſſe mater infantem eo modo lactare, quia graviſſimum incommodum, quod alioquin pati deberet, eam excuſat, & ſufficiens eſt ratio tale periculum permittendi, quale, ut experientia conſtat, rariſſime incurritur: dummodo tamen diligentiam omnem adhibeat, ut vigilet, cum infantem in ulnam receptum, pectorique admotum lactat. Et quamvis in ultima noſtra Synodo lib. 2. de Bapt. prope finem intimanda præſcribatur pœna excommunicationis ferendæ matribus, nutricibus, ſive aliis fœminis, quæ curam alendi, aut cuſtodiendi puerum ſuſcipiunt, ſi per annum ab ortu in lecto retineant, ob periculum ſuffocationis: id tamen intelligi debet, ubi graviſſima neceſſitas aliud non poſtulet.

Cæterum curare omnimodis debet mulier illa, ut periculum prorſus removeat, adhibendo cunabulum, aut repagulum aliud æquivalens, quo infans tutus omnino ſit a ſuffocationis periculo: id enim pauperi etiam mulieri, ſed diligenti non admodum difficile eſſe poteſt. Qua de re can. *Conſuluiſti* 2. q. 5. Stephanus V. Humberto Epiſcopo Moguntino ſcribens ait: *Monendi ſunt namque, & proteſtandi parentes, ne tam tenellos ſecum in uno lecto collocent, ne negligentia qualibet proveniente ſuffocentur, vel opprimantur, unde ipſi homicidii rei inveniantur.*

CAS. II. Petulans quidam juvenis hyeme nocturnis illis horis, quibus ſolent ruſtici in ſtabulis morari, coram adoleſcentibus, & puellis nullo malo fine, ſed ſolatii tantum gratia fabulas narrat obſcenas, & ſcurrilia quædam verba profert, quæ poſſunt in audientibus turpes cogitationes excitare.

Qæritur, an graviter peccet?

Reſp. affirm. Nam etſi ſola narratio obſcenarum fabularum, ſola item ſcurrilium verborum pronunciatio abſque fine pravo, & ſolatii tantum gratia, per ſe non ſit niſi veniale peccatum: tamen ſi per id præbeatur audientibus occaſio, ſeu probabile gravis peccati, grave utique peccatum evadit, ſcilicet ſcandali, non quidem directi, quippe quod non intenditur, bene vero indirecti, quippe aliquid ponitur, quod aptum eſt ad conjiciendum proximum in periculum probabile peccati gravis. Porro id contingit in caſu noſtro. Etenim ſi obſcenæ illæ fabulæ, quas narrat petulans juvenis, & ſcurrilia verba, quæ profert, poſſunt turpes cogitationes excitare in adoleſcentibus, & puellis audientibus: ex turpibus autem cogitationibus facile oriuntur in ſenſu turpes, ſeu libidinoſæ, ac venereæ delectationes; atque his nimis pronum eſt in ea ætate conſentire: *Senſus enim, & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua*, ut legitur Gen. 8. 21., manifeſtum eſt per obſcenas illas fabulas, per ea ſcurrilia verba, quæ a juvene illo dicuntur, conjici adoleſcentes, & puellas audientes in periculum probabile gravis peccati: dicente etiam Apoſtolo 1. Cor. 15. 33. *Corrumpunt mores bonos colloquia mala*. Igitur ex audientium, qui grave ſcandalum pati poſſunt, circumſtantia, quam advertere & poteſt, & debet petulans ille juvenis, id, quod per ſe leve duntaxat peccatum eſſet, grave peccatum fieri dicendum eſt.

CAS.

CAS. III. Petronius vir piiſſimus inſtantiſſime deſiderat, & flagitat Parochum ſuum, ut in Miſſa Nativitatis D. N. J. C., quæ nocte dicitur, velit ipſi Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrare.

Poteſt ne Parochus ejus deſiderio indulgere?

Reſp. non poſſe, quia varia Decreta S. R. C. generatim prohibent in nocte Nativitatis Domini fideles communicari, ut conſtat ex Decreto 20. April. 1641. in *Piſauren.*; & alio 7. Decemb. ejuſdem anni, quod utrumque refert P. Merati in Indice Decretorum Tom. 1. ſub num. 282. Sed præ aliis luculentiſſimum eſt illud anni 1686. 23. Mart. in *Senen.* relatum ab eodem P. Merati cit. loc. ſub. num. 481. hiſce verbis: *Præceptum, quod in nocte Nativitatis Domini poſt Miſſam Decantatam non poſſint ſucceſſive aliæ duæ Miſſæ celebrari, nec Communio exhiberi Euchariſtica Fidelibus depoſcentibus, ligat etiam omnes Regulares tum Ordinum Mendicantium, tum Congregationum Monachalium, tum etiam Patres ſocietatis Jeſu, tum omnes cujuſcumque alterius Inſtituti, etiam ſpeciali mentione nominandi. Neque poſſunt excipi in Eccleſia Confeſſiones, maxime mulierum, durante tempore nocturno, ſed expectandum eſt, ut illuceſcat Aurora tam pro Confeſſionibus mulierum excipiendis, quam pro Euchariſtia miniſtranda Fidelibus utriuſque ſexus.* Ex hoc autem Decreto ſatis clare infertur Communionem Fidelium inhibitam eſſe non ſolum extra, ſed etiam intra Miſſam in dicta nocte. Nam licet initio dicatur: *poſt Miſſam decantatam;* quia tamen in fine aperte decernitus: *ſed expectandum eſt, ut illuceſcat Aurora, pro Euchariſtia miniſtranda Fidelibus utriuſque ſexus*, patet nocturno tempore omnino prohiberi, ne Sanctiſſima Euchariſtia ulli Fideli in Eccleſia adminiſtretur. Præterea ſpeciatim quo ad hanc Diœceſim in ultima noſtra Synodo Diœceſana lib. 1. c. 5. de Sacrif. Miſſ. &c. §. *Ante auroram* inhibetur in nocte Nativitatis D. N. J. C. Sacerdotibus etiam id Eccleſiis Parochialibus *ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, ne Fidelibus Euchariſtiam miniſtrent.*

AN-

Digitized by Google

ANNO MDCCLXVII.

MENSE JANUARIO.

CAS. I. JOanna in caſu neceſſitatis baptizavit filium Catharinæ, quem, dum baptizaretur, tenuit Sempronius baptiſmi formam ignorans. Nunc Sempronius Matrimonium inire vellet cum alterutra, quoniam ambæ modo ſunt liberæ; ſed dubitat, an cum utraque cognationem ſpiritualem contraxerit, & Parochum ſuum conſulit.

Quid reſpondebit Parochus?

Reſpondebit ipſum cum Joanna quidem nullam certiſſime contraxiſſe ſpiritualem cognationem, quippe inter baptizantem, & ſuſcipientem, ſeu tenentem nulla oritur ſpiritualis cognatio; cum ex Tridentino ſeſſ. 24. in Decr. de reform. Matr. cap. 2. „ inter ſuſceptores, ac „ baptizatum ipſum, & illius patrem, & matrem, nec non inter ba„ ptizantem, & batizatum, batizatique patrem, & matrem *tantum* „ ſpiritualis cognatio contrahatur.

At quod attinet ad Cathatinam matrem filii, quem ipſemet Sempronius in baptiſmo illo privato tenuit, non ita certo poterit Parochus reſpondere ob oppoſitas in hac re graviſſimorum Doctorum ſententias. Nam multi ſtatuunt ſpiritualem cognationem inter ſuſcipientem, ſeu tenentem & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem non oriri niſi ex baptiſmo ſolemni, in quo dumtaxat eſt cæremonia ex præcepto neceſſaria adhibere ſuſcipientem, ſive tenentem, & ad quem tantum ſpectare videtur Tridentini diſpoſitio, utpote quod ſtatim poſt citata verba ſubdit „ Parochus antequam ad baptiſmum conferendum acce„ dat, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur quem, vel quos „ elegerint, ut baptizatum de Sacro fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos „ tantum ad illum ſuſcipiendum admittat &c. Quæ quidem intelliguntur de baptiſmo ſolemniter adminiſtrato.

Alii autem ab oppoſito exiſtimant tanquam longe probabilius poſſe ſuſcipientem, ſeu tenentem voluntarie adhiberi etiam in baptiſmo privato collato domi etiam a laico, vel muliere ob urgentem neceſſitatem, omiſſis proinde cæteris cæremoniis in Eccleſia poſtea, ſi baptizatus ſupervixerit, ſupplendis; & tunc vere contrahi cognationem ſpiritualem, quia tunc revera ille eſt ſuſceptor, aut tenens, de quo jura loquuntur. Ajunt autem, Concilium Tridentinum nihil hac in re innovaſſe, quod juri antiquo ſit contrarium. Et quamvis decernat, ſuſceptorem debere deſignari ab iis, ad quos ſpectat, eundemque a Parocho admittendum; tamen id intelligendum eſſe dicunt ordinarie, & in baptiſmo utique ſolemni, quin tamen excludatur deſignatio, & admiſſio ſuſceptoris etiam in batiſmo privato, in quo ſi non præcipitur ſuſcipientis interventus (quia ſæpe non poſſet haberi, cum frequenter

con-

contingat baptiſmum privatum improviſo, ac celeriter adminiſtrari ob imminens mortis periculum) certe neque prohibetur.

Et hæc quidem ſententia merito probabilior dici poteſt ob graviſſimam tum auctoritatem, tum etiam rationem, cui innititur: Nam ut omittam, eam doctiſſimis, primique ſubſellii Theologis probari, veluti ſunt Suarez in 3. p. D. Th. tom. 3. commentario in art. 8. q. 67. prope fin. Sylvius ſupp. q. 56. art. 3., & alii, ſicut etiam recentioribus pleriſque Canoniſtis, hujuſmodi ſunt Anaclet. Reiffenſtuel, Henr. Piring. Ludov. Engel, Reinhar. Baumgartner in 4. Decretal. tit. XI. de cognat. Spirituali, accedit magnus Synodorum numerus, eandem ſententiam adoptarunt, & juxta eam nonnulla decreta ediderunt. Aliquot autem hic a nobis afferentur ad faciendam in re tanti momenti fidem. Et primum quidem locum dabimus Synodo Diœcecanæ celebratæ ab Emin. Card. Hieronymo Columna Archiepiſcopo Bononienſi anno 1734., in cujus par. 1. cap. 7. de Sacr. Bapt. §. *Si ſupervixerit* hæc ſtatuuntur. „ Si ſupervixerit infans extra Eccleſiam baptizatus, ad „ ipſam deferatur, ut cæteræ ſtatæ, ſolemneſque conſuetæ ceremoniæ „ expleantur, quo quidem caſu Parochus ne quem admittat (præter „ eos, qui forte in hujuſmodi neceſſitatis caſu, cum aqua elementaris „ fuit infuſa, *Patrini, aut Matrinæ officio functi fuiſſent*) ad ipſum de „ fonte ſuſcipiendum, cum per ipſas ceremonias nulla contrahatur ſpi„ ritualis cognatio &c.

Id ipſum ſtatuit etiam Synodus Placentina habita anno 1589. ſub Illuſtriſs., & Reverendiſs. Philippo Sega ejuſdem Urbis Epiſcopo de Sacr. Bapt. §. *Quæ tamen*.

Synodus Veneta celebrata anno 1592. ab Illuſtriſs., & Reverendiſs. D. Laurentio Priolo Patriarcha Venetiarum &c. cap. 1. de Sacr. Bapt. §. *Ubi vero* hæc habet. „ Ubi vero infans domi baptizatus fuerit, cu„ ret Parochus, ut dum ad Eccleſiam defertur pro abſolvendis ſolem„ nioribus cæremoniis, *vocetur patrinus, qui domi baptizatum ſuſcepit*, „ *tunc enim vere cognatio ſpiritualis contrahitur, cum baptiſmi caracter* „ *imprimitur*: quod ſi is haberi non poſſit, alium admittat, & ſin„ gulorum nomina ſeparatim, & diſtincte deſcribat, ut facile per„ cipi poſſit, quiſnam fuerit Patrinus in baptiſmo, & quis in Catechiſmo.

Eadem leguntur in Decretis Diœceſanæ Synodi Ravennatis celebratę a Cardinalis Aloyſio Capponio Raven. Eccleſiæ Archiepiſcopo an. 1627. de Baptiſmo n. 21.

Neque mirum videri debet, memoratas, aliaſque Synodos Diœceſanas tanquam certum ſuppoſuiſſe, & Patrinos in baptiſmo etiam privatim, atque ex neceſſitate abſque aliis cæremoniis collato adhiberi licite poſſe, & ab eiſdem ſpiritualem cognationem contrahi, quandoquidem duo etiam Concilia Provincialia Mediolanenſia celebrata ſub Divo Carolo Borromæo Mediolanenſis Eccleſię Archiepiſcopo idipſum ſatis aperte indicarunt, nempe Provin. 4. Conſtit. p. 2. tit. *Quæ pertinent ad Sacr. Bapt.* §. *infantis*, ubi dicitur. „ Infantis, qui domi ob neceſſitatem „ baptizatus eſt, baptiſmus in libro baptizatorum a Parocho de more „ referatur; *notato patrini nomine, & qui domi ad baptiſmum*, & qui „ in Eccleſia ad Catechiſmum, exorciſmumque adhibitus eſt. „ Et Provinc. 6. tit. *de Baptiſmo* ſub ipſo initio ſtatuens „ Eorum, *qui do-*

 „ *mi*,

„ *mi*, aut in Eccleſia tanquam *compatres* ad baptiſmum adhibiti ſunt,
„ nomina in libro Baptizatorum, Parochus notet: *ne impedimentum*
„ *matrimonium contrahendi ignoretur*.

Verum præter tam præclaram, tantique ponderis auctoritatem ratio etiam manifeſtiſſima ſuffragatur. Cum enim baptiſmus ſive privatim abſque conſuetis cæremoniis, ſive ſolemniter adminiſtratus ſit unum, idemque baptiſma, nempe ſpiritualis regeneratio, profecto, quæ ratio oſtendit quam convenienter Eccleſia ſuſceptorem inſtituerit in baptiſmo ſolemni, eadem etiam valet pro baptiſmo privato, nempe juxta D. Th. 3. p. q. 67. art. 7. Quod ſicut in generatione carnali parvulus nuper natus indiget nutrice, & pædagogo: ita & in ſpirituali generatione baptiſmi requiritur aliquis, qui fungatur vices nutricis, & pedagogi, informando & inſtruendo eum quaſi novitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Chriſtianam &c. Et quamvis Eccleſia ſuſceptoris officium non exigat in baptiſmo privato, quippe, ut jam diximus, ſæpe privatim confertur baptiſmus ex urgenti neceſſitate, imminentique periculo, ubi non ſuppetit tempus quærendi ſuſcipientem; nunquam tamen vetuit eum adhibere, ſi tunc adſit aptus aliquis ad hujuſmodi officium; quod qui exercet tenendo, vel ſuſcipiendo *in* baptiſmo illo privato verus ſuſceptor, ſeu patrinus habetur, ſpiritualemque cognationem contrahit non minus ac ipſe baptizans in caſu neceſſitatis, quem conſtat apud omnes cognationem ſpiritualem contrahere.

Quamquam DD. fere omnes tum Theologi, tum Canoniſtæ diſcrimen hoc ſtatuunt inter baptizantem, tenentem, ſive ſuſcipientem in baptiſmo privato, quod baptizans etiam nihil cognitans de cognatione contrahenda, ex ſolo miniſterio, quod præſtat, cognationem illam ſpiritualem certo contrahat, excepto dumtaxt naturali, ac legitimo parente baptizante in neceſſitate proprium filium, tunc enim baptizans parens non contrahit cognationem cum conjuge, nec privatur jure petendi, vel reddendi debitum conjugale, ut patet ex c. *Ad limina* 30. q. 1. Tenens vero, vel ſuſcipiens, ſi non intendat patrini munus exercere, ſed ſolum auxilium quoddam materiale, ut ita dicam, præbere ipſi baptizanti, cognationem ſpiritualem nequaquam contrahat. Quia, ut ait Suarez loco ſuperius citato, tam obligatio, inſtruendi ſcilicet baptizatum, ubi neceſſe ſit, in rebus ad fidem, & vitam Chriſtianam pertinentibus, quam ſpiritualis cognatio oritur ex proprio munere, & actu ſuſceptoris: hoc autem quamvis requirat aliquem actionem externam, non tamen in illa ſola conſiſtit, ſed requirit intentionem aliquam ſaltem exercendi actum ab Eccleſia inſtitutum.

Itaque ex hactenus dictis quo ad alteram partem propoſiti caſus videtur poſſe concludi: debere Parochum ſciſcitari a Sempronio, utrum tenens Filium Catherinæ in baptiſmo illo privato intenderit illum veluti ſpiritualiter tenere exercendo circa illum quoddam Eccleſiaſticum munus, & ſub cura ſua illum ſuſcipiendo, i. e. Patrini, ſeu compatris officium exequi, an non. Si dicat, ſe habuiſſe revera intentionem exercendi munus Patrini; eum inſuper interroget, an ab iis, ad quos ſpectabat, rogatus acceſſerit ad hujuſmodi munus exercendum, an vero ſua ſponte dumtaxat, & non manifeſtata eiſdem ſua intentione, aut ab iis recuſata, in illud officium ſe intruſerit. Si dicat ſe rogatum,
ut

ut Patrini munus obiret, acceſſiſſe; Parochus ei reſpondeat ipſum cum Catharina contraxiſſe ſpiritualem cognationem dirimentem matrimonium. Si vero dicat, ſe ultro ingeſſiſſe in illud munus non manifeſtata, aut recuſata ſua illa intentione: tunc reſpondebit Parochus, dubium eſſe, an ſpiritualem cognationem contraxerit. Nam etſi Concilium Tridentinum decrevit cit. c. 2. ſeſſ. 24. „ Quod ſi alii ultra „ deſignatos baptizatum tetigerint; cognationem ſpiritualem nullo pa„ cto contrahant. Non tamen definivit, nullam contrahi ſpiritualem cognationem ab eo, qui ſolus licet non deſignatus baptizatum tamquam Patrinus teneat, vel ſuſcipiat. Quemadmodum ſi nullus ſit deſignatus vel ex malitia, vel ex ignorantia, vel ex incuria, plures quam duo ſimul baptizatum tenerent, aut de fonte ſuſciperent, omnes veri eſſent patrini, omneſque veram ſpiritualem cognationem contraherent cum baptizato, ejuſque parentibus, ut communior eſt Theologorum, & Canoniſtarum ſententia, quamvis Tridentinum ſtatuerit, ut unus tantum, vel ad ſummum unus & una baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant. Quod ſi denique Sempronius aſſerat, ſe materialiter tantum tenuiſſe Filium Catherinæ abſque animo exercendi Patrini officium, aut Eccleſiaſticam cæremoniam; tunc poterit Parochus juxta communiorem, probabilioremque ſententiam reſpondere ipſum nullam ſpiritualem cognationem contraxiſſe.

CAS. II. Mulier quædam ruſtica Bononiam veniens viſitavit Fæminam quandam conſanguineam ſuam in Monaſterio degentem, eamque alloquens plura verba obſcæna miſcuit, quæ turpes cogitationes excitare poterant.

Poteſt ne a quolibet ſimplici Confeſſario abſolvi?

Reſp. Si verba illa adeo ſint obſcæna, ut ad mortalem malitiam ſola etiam ratione ſcandali pertingant; & mulier illa annum duodecimum exceſſerit (ut nomen ipſum mulieris non tam ſexum, quam adultam fœminæ ætatem apud nos communiter ſignificans ſatis indicat) nequit ea mulier a ſimplici Confeſſario abſolvi, quia incidit in caſum reſervatum num. 5., ubi dicitur. „ Obſcœnitates, aliave crimi„ na cum Monialibus, ſive *aliis fœminis in Clauſura degentibus*, quo„ modolibet commiſſa, vel tentata; *nec non verba obſcæna*. „ Qui quidem caſus afficit etiam fœminas peccata hujuſmodi committentes, dummodo exteræ ſint, i. e. non degentes in ipſa Clauſura, ut conſtat ex declaratione *ad Quintum*. Quare ſola ætas ante annum duodecim completum ab incurrenda hujuſmodi reſervatione poteſt excuſare juxta declarationem *ad omnes in genere*. Secus ac alia peccata reſervata contra ſextum Decalogi præceptum, quæ intelliguntur *quod Maſculos tantum* completo decimoquarto ætatis anno, ut habetur in fine n. 4.

CAS. III. Dum ſibi occurrerent duo Sacerdotes parati ad Miſſam, quorum alter pergebat ad Altare; alter revertebatur in Sacrarium, unus inclinato aliquantum capite alterum ſalutavit; hic autem ſalutationi non reſpondit, ſed rectus viam ſuam perrexit. Poſtea vero cum ille quereretur, atque huic exprobraret, quod ſalutationem non reddidiſſet; hic reſpondit hujuſmodi cæremonias in paramentis Sacerdotibus non eſſe adhibendas.

Quæritur: an Sacerdotes parati ad Miſſam ſibi invicem occurrentes debeant ſe ſe mutuo ſalutare, nec ne.

Reſp. Si præciſe ſpectentur Rubricæ Miſſalis negandam potius eſſe hanc mutuam ſalutationem. In his enim, ubi agitur de ingreſſu Sacerdotis ad Altare, dicitur: *Procedit autem oculis demiſſis, inceſſu gravi, erecto corpore*. Et in fine Miſſæ hæc habentur: *Eodem modo, quo venerat, redit ad Sacriſtiam*. Porro ſi Sacerdos paratus eundo ad Altare, ac redeundo procedere debet demiſſis oculis, videtur nec debere, nec poſſe etiam facile advertere quis ipſi occurrat, aut obviam veniat, ideoque nec debere paratum alium Sacerdotem ſibi forte in itu, vel reditu occurrentem ſalutare. Quia tamen plerique Rubriciſtæ, qui hac de re agunt, monent, quod ſi Sacerdos accedens ad Altare obviam habeat alium Sacerdotem ab Altari redeuntem, ſequens viam a latere ſuo dextero, cum tecto capite ſalutet; ſicut etiam ſalutare debet Clerum in Choro exiſtentem, ſi ante ipſum, aut per medium tranſeat, nam & Epiſcopus paratus *cum fuerit prope Altare ſalutat exigua capitis inclinatione Canonicos paratos apud eorum ſedilia ſtantes*, ut præſcribit Cærem. Epiſc. lib. 2. c. 8. n. 28. Idcirco non niſi laudabiliter ſe gerent Sacerdotes parati, ſi dum ſibi invicem occurrunt honore invicem prævenientes (Rom. 12. 10.), ac Superiores ſibi invicem arbitrantes (Phil. 2. 3.) juxta monitum Apoſtoli, ſe ſe aliqua capitis inclinatione mutuo ſalutaverint non quidem ſæcularis urbanitatis cauſa, ſed obſervantiæ, & charitatis, & religionis gratia, conſiderantes nempe ſe ſe invicem in eo præſertim habitu tanquam Sacerdotes Dei Altiſſimi, ideoque maxima reverentia, & honore dignos.

MENSE FEBRUARIO.

CAS. I. Titium filium Caji in alia Diœceſi apud quoſdam ſuos conſanguineos commorantem, ibique Sacramentum Confirmationis ſuſcipientem tenuit Martha ibidem tunc per accidens exiſtens. Cajus, mortua ſua uxore, tranſire volens ad ſecundas nuptias, ſponſalia de futuro contraxit cum eadem Martha, quoniam neuter meminerat de Titio in Confirmatione tento. Id poſtea advertens Cajus, & dubitans de aliquo impedimento, ſponſalia contrahit cum Apollonia ſorore ipſius Marthæ ignorante priora ſponſalia Caji, qui alterutram ducere vellet ob pinguem hæreditatem utrique obventuram. Verum intelligens poſtmodum ab aliquibus in dubium revocari, an Fœmina poſſit tenere Marem in Confirmatione: ex alia parte advertens oriri impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus, hæſitat primo, an impedimentum contraxerit cognationis ſpiritualis cum Martha.

Reſp. Cajum revera contraxiſſe impedimentum dirimens cognationis ſpiritualis cum Martha, quæ ejus filium Titium in Confirmatione tenuit. Nam etſi Pontificale Romanum de Confirmandis agens dicat, loquendo de adultis: *Neque maſculi fœminis patrini, neque fœminæ maſculis matrinæ eſſe deberent*: Quod ipſum etiam Concil. Provinc. V. Mediolanen. ſub D. Carolo Borromæo tit. *Quæ ad Confirmationis Sacramentum pertinent* §. *ut ne fœminis decrevit*; idemque ſervari voluit & bon. mem. Gabriel Cardinalis Palæotus in ſuo Archiepiſcopali Bonon. par. 3. de Sacr. Confir. in Ord. ſerv. a Parochis §. *Moneant*: & Eminent. olim Proſper Lambertinus Archiep. Bonon., poſtea fel.

rec.

rec. SS. Benedictus XIV. in ſua Notif. ſeu Inſtitutione 6. Tom. 1. n. 14. inquiens: *Volumus inſuper, ut maribus erga fœminas, & e contrario fœminis erga mares Patrini officium perſolvere omnino denegetur:* atque in aliis etiam Diœceſibus hoc ipſum Synodali Decreto ſtatutum eſt: tamen ſi ex miniſtrorum incuria aliquando contingat, ut vel maſculus fœminam, vel fœmina maſculum in confirmationis Sacramento teneat, id quidem illicite, non tamen invalide fit, h. e. id minime obſtat, quin ſpiritualis cognatio contrahatur inter tenentem & confirmatum, confirmatique patrem, & matrem, ut ſtatuit Concil. Trid. ſeſſ. 24. in Decr. de refor. Matr. cap. 2. in fin.

CAS. II. Secundo, an incurrerit impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis quod ad utramque ſororem ex ſponſalibus cum utraque initis, adeo ut neutram amplius poſſit ducere. Utrumque dubium proponit ſuo Parocho.

Quid hic reſpondere debet?

Reſp. Cajum incurriſſe quidem alterum impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis cum Martha, non vero cum Appollonia hujus ſorore. Ratio eſt, quia ſponſalia inita cum Martha poſt jam contractum impedimentum cognationis ſpiritualis cum eadem fuerunt invalida, utpote inita inter perſonas, quæ ad contrahendum ſuo tempore Matrimonium canonico impedimento detinebantur. Porro Concil. Trident. ſeſſ. 24. de refor. Matr. c. 3. Juſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, ubi ſponſalia quacumque ratione valida non fuerint, prorſus abſtulit: ideoque Cajus ex ſponſalibus illis initis cum Martha nullum hujuſmodi impedimentum incurrit cum Appollonia hujus ſorore, cum qua proinde valide contraxit poſteriora ſponſalia, ex quibus certe ortum eſt impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis cum Martha ſorore ipſius Appolloniæ. Conſequenter hanc ducere poterit, ac debebit, non vero illam.

CAS. III. Sacerdotem celebrantem in Altari, in quo ſervatur SS. Sacramentum, obſervat Parochus ſolitum eſſe, antequam Miſſam incipiat, prius genufleƈtere, tum ſtatim profundam inclinationem addere, ac deinde ſignum Crucis producere. Eum proinde admonet Parochus ſatis eſſe ibi genufleƈtere, nec unquam opus eſſe alia profunda inclinatione.

Quæritur: an eum Parochus recte admoneat?

Reſp. affirm. Id enim manifeſto colligitur ex ipſa Rubrica Miſſalis in Rit. ſerv. tit. 3. De prin. Miſſ. n. 1. ubi dicitur: *Sacerdos cum primum deſcenderit ſub infimum gradum Altaris, convertit ſe ad ipſum Altare, ubi . . . . . facta prius Cruci, vel Altari profunda reverentia, vel ſi in eo ſit Tabernaculum Sanctiſſimi Sacramentis facta genuflexione, erectus incipit Miſſam. Porro ſi facta genuflexione erectus incipit Miſſam*, profecto poſt illam genuflexionem non debet inclinari, ideoque profunda illa inclinatio facta ibi a Sacerdote poſt genuflexionem non ſolum non eſt neceſſaria, imo eſt contra Ritum a Rubrica præſcriptum. Quamobrem Meratus in ſuis Obſervat., & Addit. ad Gavan. Comment. in cit. Rub. expreſſe notat: „ Si in eo Altari ſit Ta„ bernaculum Sanctiſſimi Sacramenti, tunc faciet genuflexionem unico „ genu, cui non addenda eſt alia inclinatio.

Digitized by Google

CAS. I. Sejus, qui ſeptem circiter ab hinc annis non confitetur niſi in Quadrageſima, occaſione itineris, quod ſingulis annis agit ob ſua negotia, ſemel unoquoque anno menſe Septembri peccare ſolet cum quadam muliere ſerviente in hoſpitio publico, eoque unico in illa via, ad quod omnes illinc itinerantes divertere ſolent ad hoſpitandum nocte.

Quæritur: quomodo cum illo confitente nunc denuo in Quadrageſima idem peccatum ſe gerere debeat Confeſſarius, ſi præcedentibus annis ſemper admonitus a Confeſſariis promiſerit quidem ex corde peccatum illud prorſus vitare, at nunquam promiſſa ſervaverit.

Reſpondeo, Multa in hoc caſu inquirenda, & perpendenda ſunt a Confeſſario, ut prudenter, ac recte ſe gerat. Nam in primis advertere debet, atque ea de re, ſi opus ſit, interrogare Sejum, an negotia, ob quæ iter illud quotannis arripit, poſſit per alium agere, an vero nonniſi per ſe ipſum. Præterea, utrum ex gerendis negotiis illis pendeat aut omnimoda, aut ſaltem magna ex parte tum ſua, *tum* ſuæ familiæ, ſi hanc habet, ſuſtentatio. Inſuper utrum poſſit per aliam viam pergere ad locum illum, ad quem tendit: & ſin minus, ita ſaltem iter invertere, ut illud hoſpitium aut prorſus vitet, aut ad illud non pernoctandi, ut ſolet, ſed potius prandendi dumtaxat cauſa ſe conferat. Denique an remedia olim ei propoſita adhibuerit, an vero neglexerit; & ſi quidem executioni mandaverit, an aliquod aliud aptum vitando illi peccato adhuc ſuperſit, quod ſit paratus amplecti, & exequi. Nam ex hujuſmodi circumſtantiis diligenter conſideratis facile intelliget prudens Confeſſarius quodnam conſilium præbere debeat Sejo, quodve experimentum ſumere ad ſpiritualem ejus ſalutem. Nam demus ex. gr. Sejum neceſſario agere debere iter illud, & ſuggeſta hactenus remedia adhibuiſſe, licet ob ejus infirmitatem inutiliter; attamen adhuc alia ſupereſſe, quæ ipſum executurum, & efficacia ei fore Confeſſarius ſibi prudenter perſuadeat. Quid ni poſſit, ſi aliunde videatur diſpoſitus, Sejus abſolvi? Cum enim agatur de occaſione proxima quidem, ſed neceſſaria, ut ſupponitur; ex alia vero parte probabilis, ac prudens ſpes adſit emendationis, quid obſtat, quominus Sejus, ſi cæteræ requiſitæ adſint diſpoſitionis, recte a Confeſſario abſolvatur? Quod ſi ponamus Sejum non poſſe quidem ſine graviſſimo damno ſuo, ſuæque familiæ iter illud omittere, ſed negligentem ſuperioribus annis fuiſſe in exequendis iis remediis, quæ propoſita ei fuerunt a Confeſſariis, ut ſeſe contra occaſionem illam muniret, fortioremque redderet ad vitandum peccatum; tunc Confeſſarius eum obliget, ut ad ſe redeat aut ſemel, aut iterum, aut etiam tertio, atque interim ſe præparet, ac muniat contra peccatum opportunis propoſitis remediis, v. g. aſſiduis precibus, noviſſimorum meditationibus, jejuniis, eleemoſynis, aliiſque hujus generis pro conditione perſonæ: & ſi eum conſtantem invenerit in uſu remediorum, atque in propoſito, & ſpe, quam fretus Dei auxilio habeat vitandi in poſterum peccatum illud, poſt ſufficientem dilationem poterit utique Confeſſarius eidem abſolutionem impertire, ſi nihil aliud obſit. At ſi fingamus, Sejum aut poſſe per a-

lium ſua illa negotia gerere, adeoque iter illud evitare: aut per aliam viam ad ſtatutum locum pergere; aut certe divertere ab illo hoſpitio ſaltem noctu: & hæc quidem promiſiſſe præteritis annis in ſuis Confeſſionibus, ſed promiſſis poſtea ſuo tempore non ſtetiſſe, nec prudenter poſſe Confeſſarium ſperare Sejum hoc anno fidelem fore in ſervandis, quæ nunc iterato promittit. Denique ſi tentata omnia remedia fruſtranea fuerint, nec aliud amplius reſtet, quod ſuggeri poſſit, nec proinde ſpes ulla affulgeat, fore Sejum hoc anno fortiorem; præſertim ſi fæmina illa impudens, ac ſceleſta ipſum etiam renitentem malis artibus, ac blanditiis, ut aliquando contingit, alliciat, vel quacunque alia ex cauſa probabile omnino ſit, ac prorſus veriſimile periculum, quod Sejus in eadem occaſione poſitus in idem peccatum iterum incidat, tunc Confeſſarius videtur poſſe denegare, ſeu potius differre Sejo abſolutionem, quoad uſque experimento ipſo comprobet, ac oſtendat, ſe iter illud revera omittere, adeoque occaſionem illam proximam ac liberam peccandi diſerere. Neque refert nimis in longum, ſcil. ad plures menſes hujuſmodi dilationem fore portendendam. Etenim Concil. ipſum Later. IV. cap. illo celebri: *Omnis utriuſque ſexus*, ubi annuam Confeſſionem, & Paſchalem Communionem præcipit, & permittit, ut quis *de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus* (nec præſcribit quantum hoc eſſe debeat, quia commenſurari debet neceſſitati ipſius pænitentis, dummodo ſit intra annum) ab Euchariſtiæ perceptione abſtineat; ac inſuper Confeſſarium admonet, ut *more periti medici* diverſis experimentis utatur ad ſalvandum ægrotum.

CAS. II. Sempronium, qui pluries infra annum confiteri ſolet, & ſemper in die Cinerum, ac præterea in Dominica Reſurrectionis ad ſatisfaciendum præcepto Communionis Paſchalis, confitentem hoc anno in Paſchate, reperit Confeſſarius conſueviſſe jam a pluribus annis violare multoties quadrageſimale jejunium vitio gulæ duntaxat, & ſemper admonitum nunquam ſe ſe emendaſſe; quamvis unoquoque anno confitens initio jejunii Quadrageſimalis, & in die Paſchatis ſemper emendationem ex animo propoſuerit.

Quid cum eo aget Confeſſarius.

Reſp. Quoniam hic non agitur de ulla proxima occaſione, ſed tantum de parva quadam conſuetudine ex mala concupiſcentia exorta removenda, idcirco ſatis eſſe videtur, ſi Confeſſarius hujuſmodi pœnitenti pro ſatisfactionis parte ante abſolutionem implenda præſcribat, ut aliquoties tempore ipſo Paſchali jejunet magis vel minus arcte, prout & peccati, & peccatoris circumſtantiæ ferunt. Quod ſi pænitens præſtet, & cætera habeat ad obtinendam abſolutionem requiſita, poterit eum Confeſſarius poſt ejuſmodi experimentum abſolvere. Sperandum eſt enim fore, ut pænitens iſte memor in ſequenti Quadrageſima pænitentiæ anteactæ, ſeu jejunii ſervati Paſchali tempore malit gulam vincere, & congruo tempore jejunare, quam peccatum incurrere, & tempore importuno cum majore incommodo jejunii legibus ſubjacere.

CAS. III. Die quadam Quadrageſimæ, in qua ſit Officium ſemiduplex de aliquo Sancto, aut vero de feria, rogatur Capellanus a pio quodam viro, ut celebret pro ſe Miſſam votivam S. Marci, cujus

ipſe

ipſe nomen petit, & cui eſt valde devotus: nam ejus interceſſione ſperat, ſe obtenturum a Deo gratiam quandam, cujus valde, & cito indiget.

☞ Poteſt ne Capellanus ei morem gerere? & dum poſſit, quamnam Miſſam recitabit?

Reſp. ad I. Capellanum utique poſſe morem gerere petenti Miſſam illam vôtivam S. Marci, nam & ſingularis iſtius devotio, & ſpes obtinendæ gratiæ ipſi neceſſariæ ſatis rationabilis cauſa videtur eſſe recitandi etiam in Feſto ſemiduplici, aut in feria Quadrageſimæ non privilegiata Miſſam votivam. Ad II. Reſpondeo recitandam eſſe Miſſam, ut in Feſto S. Lucæ die XVIII. Octobris prærer Orationes, & Epiſtolam, quæ dicuntur ut in Miſſam ejuſdem S. Marci. Tractus autem, qui hoc tempore dici debet, deſumitur ex Miſſali de Communi unius Martyris Pontificis, ſcilicet; *Beatus vir &c.* Ita Guyet lib. 4. Cap. XXI. q. 3. de Miſſis, & Orationibus votivis. Hoc ſolum addo, quod licet in ea Miſſa votiva facienda ſit commemoratio feriæ, in fine tamen non erit dicendum feriæ Evangelium, ſed conſuetum S. Joannis, id enim notat P. Merat. Par. 1. tit. 4. de Miſſ. votiv. §. 10. n. 51. inquiens. „ Quoad ultimum Evangelium omnium Miſſarum votiva„ rum tam privatarum, quam ſolemnium ſemper dicitur Evangelium „ S. Joannis: *In principio erat verbum &c.* hæc colliguntur ex Rubri„ ca tit. 13. hujus primæ partis. „ Imo habetur hac de re expreſſum Decretum S. R. C. quod ipſemet Meratus affert in ſuo Indice Tom. 1. in fol. ſub num. 689. editum 23. Junii 1736. *in Einſilden.*

MENSE APRILI.

CAS. I. QUidem Parochus obligat ſuos Parochianos reddere ſibi ante Dominicam in Albis ſchedulam ſeis traditam pro ſigno peractæ Communionis Paſchalis, & ſi quis differre velit Communionem uſque ad Dominicam illam, acriter ab eo, & publice etiam reprehenditur; quia in die illa Dominica Parochus comitari ſolet magnam ſui populi partem pergentem ex ſola devotione ad templum quoddam extra Parochiam Deo in honorem B. V. M. dicatum.

Quæritur: an Parochus iſte in hoc recte ſe gerat.

Reſp. male ſe gerere. Cum enim tempus præfinitum implendo præcepto communionis Paſchalis ſit juxta declarationem Eugenii IV. Conſtit. apud Cherubinum XX., & communem conſuetudinem expreſſam etiam in Synod. Diœceſ. Enim. Jacobi Card. Boncompagni, a Dominica Palmarum uſque ad Dominicam in Albis incluſive, non poteſt Parochus licite, & abſque injuria hujuſmodi terminum reſtringere, ſuoſque Parochianos obligare ad ſatisfaciendum præcepto illi ante diem octavam Paſchæ; id enim perinde eſt, atque eoſdem privare jure, quod habent, differendi uſque ad illam diem communionem Paſchalem. Quare nonniſi injuſte eos reprehenderit, qui uſque ad diem illam communionem differunt. Neque Parochum excuſare poteſt inveteratus forte in ſua Parochia uſus ſupplicationis, ſeu Proceſſionis in Dominica in Albis peragendæ, ad templum illud Deo in honorem B. M. V. dicatum. Nam præterquam quod ex ſola devotione ſupplicatio illa inſtituta eſt, atque ideo facile poteſt in aliam Dominicam transferri;

illud

illud etiam accedit, quod nulla prorſus eſt neceſſitas, ut Parochus ipſe Proceſſionem comitetur: ſiquidem alium Sacerdotem poſſet populus rogare, qui ipſum comitaretur, & Parochus ea die in Parochia manere deberet ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Parochianis illis adminiſtranda, qui nondum Paſchali præcepto ſatisfecerint.

CAS. II. Joannes habens pravam conſuetudinem cum muliere quadam in alia Parochia commorante, & nolens eam dimittere, pergit in Dominica in Albis ad ſuum Parochum, eumque rogat, ut velit ſibi prorogare tempus implendi præcepti Paſchalis ob quamdam ſuam ſpiritualem neceſſitatem; idque ei Parochus concedit.

Quæritur: utrum Joannes ob illam Parochi conceſſionem evitet mortale peccatum, cujus alioquin eſſet reus differens ſine juſta cauſa, & ex propria tantum malitia ultra tempus ab Eccleſia præſcriptum Communionem Paſchalem.

Reſp. negative. Nam ex Concil. Later. IV. ſub Innoc. III. cap. *Omnis utriuſque ſexus* poteſt utique quis *de propriis Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam* differre poſt præſtitum tempus communionem Paſchalem: at ſine rationabili cauſa nequaquam poteſt. Quare nihil eidem ſuffragabitur ſubreptitia, vel obreptia licentia, nempe ob ſuppreſſam veritatem, vel expreſſam falſitatem obtenta a parocho: quippe qui nequit dilationem concedere, niſi cauſa aliqua ratiobabili interveniente, quam ſi Parochianus ſimulat, ut prorogationem obtineat, invalida eſt licentia, adeoque obtinentem minime a peccato excuſabit. Cum itaque in caſu nulla rationabilis cauſa revera occurrat, ſed tantum ſimuletur a Joanne, qui ſi ſemper tenetur pravam conſuetudinem cum muliere illa prorſus dimittere, multo magis tunc tenetur, cum inſtat præceptum communionis Paſchalis, ad quod implendum ſe diſponere debet, atque aptum reddere, conſequens profecto eſt, Joannem immunem non eſſe a peccato mortali ob violationem Eccleſiaſtici gravis præcepti Euchariſtiam ſumendi in Paſchate, quamvis a Parocho decepto licentiam obtinuiſſe videatur differendæ communionis.

CAS. III. Rogatus quidam Sacerdos a pia muliere data Eleemoſyna, ut in Altari SS. Crucifixi dicat pro ſe Miſſam votivam de Paſſione Domini in una ex feriis occurrentibus intra hebdomadam Paſſionis, dubitat, an in hujuſmodi Miſſa dicere debeat initio Pſalmum *Judica me Deus* cum *Gloria Patri*, & hoc etiam ad Introitum, & in fine Pſalmi *Lavabo*. Qua de re interrogat Parochum.

Quid hic reſpondere debet?

Reſpondere debet affirmative. Ratio eſt, quia juxta Rubricas, & omnes Rubricarum interpretes Pſalmus *Judica*, & *Gloria Patri* ad Introitum, nec non ad finem Pſalmi *Lavabo* omittuntur ſolum in Miſſis Defunctorum, & in Miſſis de Tempore a Dominica Paſſionis incluſive uſque ad Sabbatum Sanctum excluſive, non autem in Miſſis de Feſtis, aut votivis ſi ſint de Paſſione, vel de Cruce, & tempore Paſſionis dicantur, i. e. in ipſa Paſſionis hebdomada. Videantur Rubricæ Generales tit. 8 *de Introitu* n. 1., & Ritus ſervandus in celeb. Miſſ. tit. 3. de principio Miſſæ n. 6., & tit. 7. de Offertorio n. item 6., & in proprio de Temp. proxime ante Dominicam de Paſſione, & ſub Introitu ejuſdem Dominicæ. Videri etiam poteſt P. Meratus par. 1. tit. 4. de Miſſis votivis §. 7. n. 38.

MENSE MAJO.

CAS. I. Nobilis quædam Matrona ruri exiſtens reparandæ valetudinis cauſa, quippe quæ nondum convaluit ab ægritudine non multo ante tolerata, ſatis tamen habens virium, ut per proprium viridarium ferme quotidie poſt prandium deambulet, rogat Parochum, ut die quadam Dominica, qua recurrit Feſtum cujuſdam Sancti ſui Protectoris, cujus imaginem in tabula depictam habet in Altari Oratorii ſui domeſtici, velit in eodem Oratorio ſuam Confeſſionem audire, adhibito medio quodam Confeſſionali, cujuſmodi etiam in Eccleſiis adhiberetur, ibique Miſſam juxta intentionem ſuam celebrare, & intra eandem Miſſam Euchariſtiam ſibi adminiſtrare.

Quæritur autem primo, utrum poſſit Parochus ea die in Oratorio illo privato, & juxta intentionem illius Matronæ celebrare Miſſam.

Reſp. cum diſtinctione. Si alii ſint Sacerdotes, qui debeant publice intra Parochiam Miſſam celebrare, adeo ut & in Eccleſia Parochiali Miſſa dicatur, & nullum ſubſit periculum, ne aliqui de populo, non celebrante publice Parocho, Miſſam omittant; tunc ſi Parochus poſſit per alium Sacerdotem ea die Miſſam applicare pro populo, poterit utique ipſe in Oratorio illo privato Miſſam dicere, & applicare juxta mentem nobilis illius Matronæ. Nam ſi permittente Synodo Eminent. Jacobi Boncompagni lib. 3. cap. 3. *de Parochis, & eorum reſidentia §. Non bene*, poteſt Parochus quandoque etiam extra Parochiam in aliena Eccleſia Sacrum facere *ob ſolemnitatem aliquam inibi celebrandam*, præmonito populo *de proviſione facta Sacerdotis pro Miſſa ne interim Miſſa priventur oves ſibi concreditæ:* quid ni etiam poſſit adhibita eadem cautela Miſſam celebrare in *Oratorio* privato poſito intra Parochiam? At ſi periculum ſubſit, ne aliqui de populo priventur Miſſa, tunc certe non poterit Parochus in privato illo Oratorio Miſſam celebrare. Sicut etiam non poterit, ſi nullum inveniat Sacerdotem, qui poſſit ipſius vice Miſſam applicare pro populo, quippe alii Sacerdotes Miſſam debeant neceſſario offerre pro aliis oneribus implendis. Niſi forte Parochus ſit pauper, qui idcirco facultatem habeat ab Ordinario applicandi diebus feſtis Miſſam pro offerente Eleemoſynam, & differendi applicationem Miſſæ pro populo infra hebdomadam juxta Conſtit. fel. rec. Bened. XIV. incip. *Cum ſemper* 103. Tom. I. ejus Bullar., quæ eſt *de Applicatione Miſſæ Parochialis pro populo &c.* Ratio autem horum, quæ in hac altera reſponſionis parte diximus, ſatis manifeſte eſt, quia nimirum Parochus nequit ad ſatisfaciendum privatæ devotioni illius Matronæ exponere aliquos ſuæ curæ commiſſos periculo omittendi Miſſam die illa Dominica, neque univerſum ſuum populum privare fructu, qui ei obvenit ex applicatione Miſſæ pro eodem, ad quam applicationem omnino obligatur Parochus tum ex Trident. ſeſſ. 23. de refor. cap. 1. juxta repetitas declarationes S. Cong. ejuſdem Concilii, tum ex laudata Conſt. Bened. XIV., tum etiam ex cit. Synodo.

Cæterum etſi quod attinet præciſe ad Miſſam, Parochus cum cautelis in prima reſponſionis parte expoſitis, videatur licite poſſe die illa Do-

Dominica eam in Oratorio illo privato celebrare, & applicare pro Matrona; tamen ſi propterea alicui altari ſuo muneri, cujus executio ex aliqua circumſtantia urgeret, deberet deeſſe, veluti ex. c. explicationi Evangelii, forte antecedentibus diebus feſtis ex cauſa intermiſſæ, aut excipiendis confeſſionibus ea die fortaſſe frequentibus, aut hujuſmodi, tunc certe teneretur Parochus ſe eximere, & curare, ut ab alio Sacerdote Miſſa in privato illo Oratorio celebraretur, ut ipſe in ſua Eccleſia munus ſuum impleret.

CAS. II. Secundo. Utrum liceat ei excipere ibidem illius Confeſſionem.

Reſp. Si Eccleſia Parochialis a domo illius Matronæ ita diſtet, ut ipſa ratione ſuæ valetudinis nondum ſatis firmæ nequat pedibus ad eam ſe conferre; & curru etiam, ac ſella geſtatoria careat, ut ad eam commode ducatur, poterit utique Parochus ejus Confeſſionem in illo Oratorio privato, medio illo confeſſionali, quod in caſu memoratur, audire. Nam quamvis in ult. Synodo lib. 2. c. 5. de Sacr. Pœnit. §. *Audituri* dicatur: *Confeſſiones extra Eccleſiam nullatenus excipiantur, niſi infirmitas diverſimode poſcat.*: tamen poſitis omnibus dictis circumſtantiis haberi poteſt nobilis illa Matrona tanquam infirma, atque ideo ejus confeſſio ibi excipi, dummodo interim Oratorium pateat. Hæc enim cautio juxta Rit. Rom. tit. de Sacr. Pœnit. eſt adhibenda, cum ex rationabili cauſa, quæ in noſtro caſu videtur adeſſe, in privatis ædibus Confeſſiones audiuntur.

CAS. III. Tertio. Utrum ibidem poſſit ei intra Miſſam adminiſtrare Sacramentum Euchariſtiæ.

Reſp. Niſi nobilis illa Matrona privilegium habeat, quod quibuſdam conceditur, Euchariſtiam ſumendi intra Miſſam in ſuo privato Oratorio celebratam, nequit profecto ſine ſpeciali licentia Ordinarii ei SS. hoc Sacramentum ibidem miniſtrari, quamvis ponamus eandem non poſſe ad Eccleſiam Parochialem pergere. Id enim expreſſe prohibetur in Notif., ſeu Inſtit. Eminent. olim Proſperi Lambertini Archiep. Bonon., poſtea SS. Pontif. Bened. XIV. fel. rec. Edit. Ital. 14. tom. 2. Latin. vero 34. §. 3. ſeu num. 12., ubi in fin. dicitur. „ Jubemus, ne in Sacellis hujuſmodi, quamvis ſacrum fieri liceat „ Euchariſtiæ Sacramentum per Regularem, aut ſæcularem Presbyte„ rum adminiſtretur, niſi prius per Nos, aut Vicarium noſtrum Generalem id permittatur.

Neque quis dicat in eadem Inſtit., eodemq. §. num. 11. prohiberi etiam adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, ibi enim legitur. „ Monendos ſingulos ducimus Pœnitentiæ Sacramentum in Sacellis „ ejuſmodi adminiſtrari non poſſe: „ attamen a nobis in antecedentis caſus reſolutione conceſſum, poſſe ibi a Parocho Confeſſionem excipi nobilis illius Matronæ. Nam facilis eſt reſponſio ob manifeſtum diſcrimen. Etenim in privatis Oratoriis prohibetur adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ tunc ſolum, quando nulla adſit rationabilis cauſa, & ideo Rituale Romanum ibidem citatur Confeſſario præſcribens. In Eccleſia, non „ autem in privatis ædibus Confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationa„ bili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti, ac patenti loco „ præſtare. Porro in antecedenti caſu cauſa rationabilis aderat eo ipſo, quod nobilis illa Matrona ad Eccleſiam nullo modo pergere poterat, &

confiteri Parocho volebat, eſto ex devotione; ſed quia aliquando Sacramentum hoc, quod ex devotione petitur, poteſt eſſe animæ neceſſarium, idcirco ſufficiens eſt cauſa illud adminiſtrandi extra Eccleſiam, ſi petatur ab eo, qui ad Eccleſiam nequit ſe conferre. At Sacramentum Euchariſtiæ nunquam niſi in extrema neceſſitate, & tunc etiam dumtaxat, quando nequit haberi recurſus ad Ordinarium, poteſt adminiſtrari in Oratorio privato, aut ex eo ad ægrorum in eadem etiam domo jacentem deferri; id enim ſaltem in Italia ubique fere præſcriptum eſt ſive ex decretis Epiſcoporum, aut Synodorum, ſive ex inducta conſuetudine; qua conſtat Euchariſtiam ad infirmos, alioſve impotentes ad Eccleſiam accedere, publice ex Eccleſia a Sacerdote deportari.

M E N S E J U N I O

CAS. I. PRoculus vir iracundus Filios ſuos aliquid contra ipſius voluntatem facientes ſæpe ita minatur. *Per Deus*, ſi iterum id facitis, volo vobis frangere brachia, crura, cervices.

Quæritur, an, & quomodo peccet.

Reſp. Proculum utpote uſurpantem ex iracundia, ideoque irreverenter Dei nomen utique peccare, ut per ſe manifeſtum eſt, an autem graviter, vel leviter, id ex animo Proculi pendet. Etenim vel Proculus verba illa *Per Deum* aſſumit animo jurandi, ſeu vocandi Deum in teſtem ſuæ voluntatis, vel non. Si non intendit jurare, ſed ſolummodo verba illa uſurpat ad quandam ſignificationem animi ſui graviter commoti, aut ex prava quadam conſuetudine, quæ, heu nimium, apud multos invaluit, pronunciandi frequentiſſime hujuſmodi verba in quacunque occaſione non ſolum indignationis, ſed etiam riſus, ac familiaris ſermonis, dico eum per ſe loquendo leviter peccare; ſed ex circumſtantia ſcandali, quod præbet filiis ſuis, aliiſque forte audientibus, poſſe peccare graviter; quippe filii, aliique diſcunt paſſim uſurpare ſic irreverenter, & etiam cum periculo pejerandi Sanctiſſimum Dei nomen, & juramenti famulam; unde abuſus hujuſmodi deteſtabilis tranſit a generatione in generationem non ſine magna piorum admiratione, & commotione. Si autem vere jurare intendit, tunc vel habet animum revera efficiendi, quod ore pronunciat, vel ſolum inferendi gravem pœnam illis vocibus utcumque ſignificatam, non vero iis modis exequendam. Si quidem jurando intendit velle ſe dumtaxat graviter punire filios, ſi forte iterum committant, quod in ipſis redarguit, idque revera gravem pœnam mereatur, tunc nonniſi leviter videtur peccare ob defectum ſcilicet judicii, quod cum veritate, & juſtitia ad licitum juramentum requiritur. Si vero advertens jurat ſe velle exequi id, quod verba illa ſignificant, tunc graviter peccat, & quidem triplici malitia, altera nempe contra religionem jurando rem illicitam; altera injuſtæ vindictæ, neque enim pater jus habet vel occidendi, vel mutilandi, vel vulnerandi filios ſuos, quia iſta ad publicam poteſtatem pertinent, quæ ſola exercere poteſt hoc pacto juſtitiam vindicativam: pater autem, qui privatæ familiæ præeſt, non habet poteſtatem niſi imperfectam, puniendi ſcilicet filios levioribus pœnis, veluti moderatis verberibus, quæ damnum irreparabile non inferant; tertia denique malitia eſt contra pietatem, quæ virtus licet principaliter obliget

liget filios ad cultum & obſequium erga parentes, obligat tamen ſecundario viciſſim etiam parentes erga filios, nempe ad ſpecialem eorum curam habendam, adeo ut id, quod commiſſum adverſus extraneum eſſet ſimplex injuſtitia, ſi committatur contra filios, aliam malitiam neceſſario explicandam inducat, ſcilicet pietati contrariam.

CAS. II. Solet quidam ruſticus confirmandi cauſa quæ vel narrat, vel promittit ſi forte in dubium ab aliquo revocentur, ſerio addere: *Per Deum Bacchum* ita eſt, aut illud faciam.

Quæritur, quodnam peccatum ſic loquendo committat.

Reſp. Etſi per falſum Numem, ſeu Deum ex animo jurare eſſet blaſphemia hæreticalis, imo ſuperſtitionis ſpecies, ac vera idololatria, quippe creaturæ tribuitur infallibilis auctoritas propria ſolius veri Dei, ſimulque ſupremus quidam cultus ſoli vero Deo debitus; nam juramentum eſt actus latriæ, quo jurans tacite teſtatur Deum, quem invocat, ſive aſſumit in teſtem, habere rerum omnium cognitionem, & veritatem infallibilem, ac rerum humanarum providentiam, cujus proinde judicio ſe ſubjicit; ac propterea Exodi 23. v. 13. dicitur: *Per nomen externorum Deorum non jurabitis, neque audietur ex ore veſtro:* attamen dum Chriſtiani, ut nimis ſæpe ex quadam inveterata corruptela contingit, voces illas *per Deum Bacchum* aliquid aſſerentes aut promittentes ſerio etiam uſurpant, nequaquam intendunt vere jurare per falſum Deum, aut divinum honorem, ſeu cultum Deo falſo tribuere, ſed tantum ſignificare volunt, ſe quod aſſerunt vel promittunt paratos eſſe juramento firmare, ſi opus eſſet; interim autem ne jurent, verique Dei nomem fruſtra aſſumant, ubi neceſſitas non exigit, verbo tenus jurant *per Deum Bacchum*, in hujus quodammodo contemptum, quem pro nihilo habentes nihil etiam verentur fruſtra nominare. Atq. ita interpretandus videtur communis hujuſmodi vocem uſus. Cæterum quoniam Deus unus eſt, ejuſque nomen Sanctum, & terribile, atque idcirca nunquam niſi reverenter uſurpandum, immunis eſſe non videtur a veniali ſaltem peccato, utpote ab otioſa, & irreligioſa quadam Divini nominis uſurpatione ille dicendi modus a Chriſtianorum ore, ſi fieri poſſet, omnino extirpandus, atque perpetuo excludendus.

CAS. III. Quidam Sacerdos dum paratus pergit ad Altare ad faciendum Sacrum, per viam recitare ſolet ſubmiſſa voce Pſalmum *Miſerere*, quem ſi complere non poteſt, antequam ad Altare perveniat, cum ad finem uſque proſequitur, dum explicat Corporale, & Miſſale aperit, ac diſponit; atque interdum, ſi breviſſima fuerit via a Sacrario ad Altare, immoratur paululum in medio Altari, ut Pſalmum illum perficiat, priuſquam deſcendat ad incipiendam Miſſam.

Quæritur, an id totum ſit contrarium Ritui a Rubrica præſcripto.

Reſp. id totum ſin minus contra Ritum poſitive, quippe expreſſe a Rubrica non proibetur, certe præter eum dici debere, quia a Rubrica nequaquam præſcribitur. Hinc P. Meratus in ſuis Additionibus ad Gavantum par. 2. tit. 2. num. 6. quærens an Sacerdoti procedenti ad Altare liceat recitare ſubmiſſa voce Pſalmum aliquem ex. gr. *Miſerere*, aut aliquid aliud, ait Doctores non convenire, quum alii affirment, alii negent; tum ſubdit: *Ego negativæ ſententiæ adhærendum eſſe crediderim; quia nihil imperatur in Rubrica recitandum in acceſſu ad Altare;*.

tare ; ſicut imperare debuiſſet , & ut de facto imperat in receſſu . Cæterum ſi Sacerdoti ad colligendum animum in Deum, cum pergit ad Altare, conſerat recitatio alicujus Pſalmi , vel Cantici , vel Alterius precis, poſſet eam ſola mente perficere ſine vocali pronunciatione, eamque ſeligere, quæ ipſi ad Altare ingreſſo moram non afferret incipiendæ Miſſæ.

M E N S E J U L I O.

CAS. I. Volens Petrus emere a Franciſco decem corbes frumenti, ductus eſt ab hoc in granarium, ubi ex duobus acervis unum Petrus ſelegit, ex quo decem illæ menſuræ deſumendæ eſſent; & quum ambo conveniſſent de pretio unius aurei in ſingulas corbes, promiſit Petrus ſe intra octo dies illuc venturum ad accipiendum, & ſolvendum frumentum. Sed quia interim Petro oblatæ fuerant totidem corbes frumenti æque boni, & viliori pretio, diſtulit ultra octo dies reditum ad Franciſcum, qui eum ſibi in via occurrentem monuit, ut fidem ſibi datam liberaret, ac veniret ad menſurandum, ſolvendum, aſportandumque frumentum illud. At Petrus ſperans ſe aut reſciſſurum eum contractum, aut alium emptorem inventurum diſtulit adhuc plures dies. Interea quadam die tonante cœlo fulmen in granarium Franciſci delapſum combuſſit totum illum acervum frumenti, ex quo debuerat Petrus decem illas corbes aſportare.

Quæritur, an Petrus illarum pretium teneatur Franciſco ſolvere.

Reſp. affirm. Ratio eſt, quia licet in iis, quæ pondere, numero, menſurave conſtant, veluti frumento, vino, oleo &c. *etiamſi de pretio convenerit in ſingulas menſuras*, aut *in ſingula corpora*, non tamen aliter videatur perfecta venditio, quam ſi admenſa, & appenſa, adnumeratave ſint, quia venditio quaſi ſub hac conditione videtur fieri, ſi venditor tot libras appenderit, tot oves v. gr. numeraverit, tot modios tritici admenſus fuerit juxta l. 35. §. 6. ff. de contrah. empt., ideoque periculum interim ſit ſolius venditionis, ut habetur l. 1. ff. de peric. & com. rei vend., & l. 2. c. eod. tit. Attamen ſi dies præſtituta fuerit, in qua res menſuranda, aut numeranda eſſet, & emptor monitus moram interpoſuerit, & tunc periculum ad emptorem tranſit; unde pereunte toto acervo frumenti, vel grege, aut vino &c. tenetur nihilominus emptor ad ſolutionem pretii, ut manifeſto colligitur tum ex citat. l. 2. C., tum etiam ex l. 5. & l. 17. ff. ead. tit.

CAS. II. Veniens ruſticus ad urbem venditurus caſeum, ova, legumina, pullos gallinaceos, & alia id generis, fraudibus, & mendaciis inducit emptores ad res illas emendas majori pretio, quam alias emerent, licet non excedente ſummum.

Peccat ne contra juſtitiam?

Reſp. affirm. Nam etſi pretium, quo ruſticus vendit eas res, non excedat limites ſummi juſti pretii, quia tamen injuſto modo ſcilicet fraudibus, & mendaciis inducit emptores ad emendas res illas pretio majori, quam alioquin emerent, certe eſt cauſa injuſta emptoribus illius damni, ſive lucri ceſſantis: quiſque enim habet jus, ne fraude,

vel

vel mendacio, aut vi inducatur ad damnum aliquod patiendum, vel lucrum amittendum.

CAS. III. Sacerdos finita Miſſa rediens ad Sacrarium loco Cantici *Benedicite omnia opera Domini &c.*, & Pſal. *Laudate Dominum in Sanctis ejus*, cum aliis precibus, quæ habentur in Miſſali poſt Rubricas pro Gratiarum Actione, recitat per viam Hymnum *Te Deum laudamus*.

Poteſt ne rite id facere?

Reſp. negat. Id enim eſt manifeſte contra Ritum in Miſſali præſcriptum, ut videre eſt in *Ritu celebrandi Miſſam*, qui habetur in eodem Miſſali poſt Rubricas generales, tit. 12. num. 6., ubi de Sacerdote, qui Miſſam abſolvit, dicitur „ eo modo, quo venerat, redit ad „ Sacriſtiam, interim dicens Antiphonam *Trium puerorum*, & Canti- „ cum *Benedicite &c.*

MENSE AUGUSTO.

CAS. I. Quidam Sacerdos frequentat domum cujuſdam mulieris ſine ullo pravo fine, ſed recreationis, & honeſtæ amicitiæ gratia dumtaxat: attamen vicini, qui frequentiam obſervant, finem autem neſciunt, murmurant, & forſan mali aliquid ſuſpicantur. Tenetur ne Sacerdos iſte reſciens hujuſmodi murmur vicinorum ſe abſtinere a frequentanda illa domo?

Reſp. affirm. Ratio eſt, quia Sacerdos ille reſciens murmur vicinorum, poteſt prudenter dubitare tum de gravi aliquo eorum ſcandalo, tum etiam ne & ſui ipſius, & illius mulieris fama, ac bonum nomen periclitetur; ideoque ex charitate tum propria, tum erga proximum debet ſtatim a frequentanda domo, & converſatione mulieris illius abſtinere. Certe quod attinet ad ſcandalum, mundani homines ſæpe ex iis, quæ vident, aut audiunt fieri ab Eccleſiaſticis viris, occaſionem ſumere ſolent eadem, & pejora etiam patrandi. Quare ſi etiam laicus dubitans prudenter de ſcandalo, deberet fœminæ quantumvis honeſtæ domum, & collocutionem non neceſſariam vitare, quum generaliter dicant Apoſtolus 1. Theſ. 5. v. 22. *Ad omni ſpecie mala abſtinete vos*; nimirum ut idem ait Rom. 12. v. 17. *Providentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus*, ſcilicet ne ulla iis ſpiritualis ruinæ occaſio præbeatur: multo magis ad id tenetur Sacerdos, qui ex vi ſui ſtatus debet ſe ipſum in omnibus exhibere exemplum bonorum operum. Quod vero ſpectat ad propriam famam, præterquam quod unicuique dicitur Eccl. 41. v. 15. *Curam habe de bono nomine*, adeo ut nemini liceat ſine cauſa bonam famam prodigere, & amittere, quia id eſſet contra propriam charitatem; in Eccleſiaſtico præterea viro, ac præſertim Sacerdote ex ſpeciali quadam ratione requiritur cura boni nominis, nempe tum ex virtute Religionis, *ut non vituperetur miniſterium noſtrum* juxta Apoſt. 2. Cor. 6. v. 3., tum etiam fortaſſe ex juſtitia ſaltem legali, quæ obligat unamquamque partem communicatis, ne aliquid ſine juſta cauſa faciat, quod vergat in damnum totius; ſiquidem plerunque vitium unius Eccleſiaſtici ſolet a laicis in totum Eccleſiaſticum cœtum, atque ordinem refundi, ita ut ſæpe redundet etiam ad alios innocentes damnum bonæ opinionis, at-

que

Digitized by Google

que exiſtimationis, quod quis ex eodem cætu ſua culpa patitur. Certe quo ad mulierem, ſi ob frequentem illius Sacerdotis ad ejus domum acceſſum, in ſuſpenſionem veniat apud vicinos tanquam fœmina inhoneſta, ex charitate obligatur Saerdos ejus converſationem omnino dimittere, ne ipſa tam grave ſuæ famæ detrimentum ferat. Denique ut magis pateat quam gravis ſit obligatio in Eccleſiaſtico viro ordine Sacro inſignito tollendi ſuſpicionem omnem, quæ fuerit concepta de inhoneſta ejus cum aliqua muliere converſatione, juvat hic exſcribere caput 2. de cohabit. cler., & mulier., ubi dicitur: „ Si quiſquam Sacerdotem i. e. Presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus de quacunque „ fœmina crimine fornicationis ſuſpectus, poſt primam, ſecundam, & „ tertiam admonitionem inveniantur fabulari, & aliquo modo con„ verſari cum ea excommunicationi ſubdatur, fœmina vero canonice „ judicetur.

CAS. II. Rixatus quidam ruſticus mane diei feſti cum Clerico ante fores Eccleſiæ Parochialis hunc percuſſit pugnis, calcibus, & fuſte coram duodecim, vel quindecim hominibus, qui audita paulo ante Miſſa ibi conſtiterant. Poſt dimidium horæ circiter idem ruſticus de re quadam acturus cum Capellano eius Eccleſiæ, qui adhuc celebrare *debebat*, & jam certior fuerat factus de percuſſione a ruſtico illo perpetrata, eum adiit; a quo reprehenſus agnovit ſuum crimen, dixitque ſe valle poſtridie ad urbem venire, ut quamprimum, ſi fieri poſſet, ab excommunicatione, quam noverat ſe incurriſſe, abſolveretur. Sed his breviter expeditis, longius egit ruſticus cum Capellano de re illa temporali, quæ inter ipſos vertebatur, & tunc vere eos non urgebat. Interim autem Capellanus dubitabat, utrum cum illo excommunicato poſſet licite hujuſmodi colloquia; & tractatus habere; & vocatus ad audiendas Confeſſiones ruſticum dimiſit cum ſalutatione, ut de *more*; & diutius occupatus in Confeſſionibus audiendis, tum adminiſtrato etiam Eucharıſtiæ Sacramento, ultimam denique Miſſam prope meridiem non præmiſſa Confeſſione celebravit.

Quæritur: an Capellanus iſte in excommunicationem minorem inciderit alloquens ruſticum illum excommunicatum; an peccaverit, & quomodo, leviter ſcilicet, an graviter ſic adminiſtrando Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, ac præſertim Miſſam celebrando; & an ideo irregularitatem incurrerit.

Reſp. quo ad 1. partem Cappellanum revera incurriſſe excommunicationem minorem alloquendo, & ſalutando ruſticum illum excommunicatum vitandum ob publicam Clerici percuſſionem; nam Conſtitutio lata in Concil. Conſtantienſi ſub Martino V., quam refert D. Antoninus 3. par. tit. 25. c. 3., incip. *ad evitandum* expreſſe excipit publicum Clerici percuſſorem: ibi enim hæc leguntur: „ Salvo ſi quem „ pro ſacrilega manuum iniectione in Clericum ſententiam latam a „ canone adeo notorie conſtiterit incidiſſe, quod factum non poſſit ali„ qua tergiverſatione celari, nec aliquo ſufragio excuſari, non a com„ munione illius, licet denuntiatus non fuerit, volumus abſtineri juxta „ canonicas Sanctiones. „ Quum igitur in caſu ruſticus ſententiam latam a celebri can. *Si quis ſuadente diabolo*, notorie incidiſſet &c. & Capellanus id non ignoraret, ac inſuper dubitaret, an poſſet cum alloqui, nec ulla eſſet neceſſitas urgens cum eo loquendi, profecto di-

cen-

cendum eſt Capellanum incidiſſe juxta canonicas ſanctiones in excommuninationem minorem latam contra ſcienter communicantes cum excommunicato ſcilicet vitando.

Quo ad 2. vero partem dico Capellanum minori excommunicatione ligatum aut nullo modo, aut venialiter tantum peccaſſe adminiſtrando Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ; nam effectus minoris excommunicationis eſt privare dumtaxat participatione Sacramentorum, ut patet tum ex cap. ult. de Cler. excom. &c. miniſt., tum etiam ex cap. penult. de ſenten. excommunic., non autem etiam collatione, ſeu adminiſtratione. Quam licet aliqui graviter prohibitam affirment Sacerdoti excommunicatione minori irretito, quia cit. illo cap. ult. de cler. excom. &c. dicitur: *Peccat autem conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta*: alii tamen probabilius hæc verba intelligunt vel de peccato levi ob aliquam irreverentiam, quæ videtur ineſſe in eo, quod ille Sacramenta adminiſtret, qui cujuſque Sacramenti recipiendi ob vinculum illud minoris excommunicationis eſt incapax; vel referunt ad eam Sacramentorum collationem, quæ ſit cum perceptione conjuncta, ut accidit in celebratione Miſſæ, que quidem graviter prohibetur Sacerdoti minori excommunicatione ligato, ut conſtat ex eodem capite, ubi initio dicitur: *Si celebrat minori excommuuicatione ligatus, licet graviter peccet &c.* Quare in caſu noſtro graviter quidem peccavit Capellanus Miſſam celebrando ob Euchariſtiæ perceptionem, quæ tali vinculo innodato eſt illicita, non autem adminiſtrando extra Miſſam ſacramenta, *cum non videatur a collatione, ſed participatione Sacramentorum (quæ in ſola conſiſtit perceptione) remotus*, ut ibidem legitur. Et ideo cum proxime ante hæc ipſa verba dicitur = *Peccat autem conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta*, id vel debet intelligi de levi quadam indecentia, quæ apparet in eo quod ille conferat Sacramenta, qui a percipiendo quocumque Sacramento prohibetur, vel potius referri debet ad collationem cum perceptione conjunctam, ut accidit in adminiſtratione Euchariſtiæ intra Miſſam a Sacerdote excommunicatione minori ligato celebratam: qui certe non ſolum celebrando, ſed etiam tunc Euchariſtiam miniſtrando graviter peccat, quia gravis peccati reus SS. Sacramentum adminiſtrat.

Ad ultimam denique quæſiti partem facilis eſt, ac certa reſponſio ex initio ejuſdem illius ultimi capitis de Cler. excomm. Ibi enim dicitur = *Si celebrat minori excommunicatione ligatus, licet graviter peccet, nullius tamen notam irregularitatis incurrit*. Cui quidem Gregorius IX. decretali reſponſioni ratio etiam manifeſta ſuffragatur. Nam irregularitas ob violationem cenſuræ tunc incurritur, quando Clericus ob aliquam cenſuram miniſtrare prohibitus, nihilominus indebitam ordinis adminiſtrationem exercet. At ligatus excommunicatione minori non prohibetur ſimpliciter miniſtrare in ſuo ordine, ſed tantum Sacramenta percipere, ut patet ex ſupradictis; ob meram autem perceptionem cujuſvis Sacramenti cum cenſura aliqua, non contrahitur irregularitas.

CAS. III. In vigilia Aſſumptionis quidam nomine Laurentius ad avertendum a ſe grave periculum, quod ſibi imminens timet, data Eleemoſyna cuidam Sacerdoti, petit ab eo, ut Miſſam pro ſe celebret S. Laurentii, cujus Octava adhuc durat.

Quæritur : an poſſit Sacerdos Miſſam illam dicere eodem modo ac infra Octavam, an vero dicere debeat tanquam Votivam.

Reſp. debere dicere tanquam votivam. Ratio eſt, quia Miſſa propria illius diei eſt Miſſam Vigiliæ Aſſumptionis, non vero Miſſa infra Octavam S. Laurentii, quamvis de hoc recitatum fuerit Officium. Et ideo in noſtro caſu licet Miſſa, quæ dicitur de S. Laurentio, correſpondeat Officio ; attamen quia non eſt Miſſa præſcripta a Rubrica tanquam dicenda illa die, ſed eſt Miſſa, quæ dicitur pro libito Sacerdotis, ſemper habetur ut Miſſa votiva, adeoque dicenda ſine *Gloria*: ut videre eſt apud Merat. par. 1. tit. 4. de Miſ. votiv. §. 4. ſub num. 18. in fine.

MENSE SETTEMBRI.

CAS. I. Audiens Confeſſarius generalem Confeſſionem ex neceſſitate faciendam agnoſcit pœnitentem obligatum eſſe multiplici reſtitutioni tum famæ, tum rei, & dubitat, an is in bona, an in mala fide ſit.

Quomodo ſe geret?

Reſp. Admonebit Confeſſarius hujuſmodi pœnitentem ſuæ obligationis, atque ab eo inquiret, cur non antea reſtituerit, nempe *ut intelligat* ejuſdem pœnitentis ſtatum, & quot peccata commiſerit, ſi forte culpabiliter diſtulit reſtitutionem vel rei, vel famæ. Nam hujuſcemodi admonitio, & inquiſitio neceſſaria omnino videtur, ut Confeſſarius muneri ſuo tum judicis tum medici non deſit, ac præſentem pœnitentis diſpoſitionem agnoſcat, ejuſque ſaluti conſulat; pœnitens enim ſicut firmum habere debet propoſitum ſervandi totam legem *Dei*, ita etiam paratus eſſe debet cuicumque ſuæ gravi obligationi, prout poteſt, ſatisfacere.

CAS. II. Ruſticus ſingulis fere diebus feſtis *cauponam frequentans*, tantam ludendo, & bibendo pecuniam *ibi impendit*, ut tametſi familiæ ſuæ quæ ſunt abſolute neceſſaria provideat, nihil tamen præterea, quod aut ad commoditatem, aut ad ſolatium miſeræ vitæ pertineat, vel uxori, vel liberis ſuis unquam ſuppeditet, nec ulli pauperi eleemoſynam præbeat.

Debet ne reputari immunis, ac tutus a peccato mortali?

Reſp. Prætermiſſa conſideratione ſcandali, aliarumque gravium circumſtantiarum, quæ in hujuſmodi caſu occurrere poſſunt, quaſque prudens Confeſſarius debet inquirere, non videtur ruſticus iſte poſſe excuſari a peccato gravi, quippe graviter videtur deeſſe ſuæ obligationi. Tenetur enim paterfamilias, qui uxorem & liberos habet, eos convenienter alere, & ſuſtentare juxta ſuum ſtatum, ſuaſque facultates, nec ſatis eſt, ut ea, quæ ſunt *abſolute neceſſaria* provideat: hæc enim etiam in carcere detentis, & ad triremes damnatis ſuppeditantur. Præter hæc igitur debet maritus uxori, debet pater filiis ſuis ſuſtentationem præbere ſuo ſtatui, ſuiſque facultatibus convenientem; id enim & conjugalis amor erga uxorem, & paternus erga filios prorſus exigit; ac propterea tum maritus, tum pater tenetur diligentiam & laborem ſaltem mediocrem adhibere ad bona acquirenda, & conſervanda, ut poſſit ſuæ huic obligationi ſatisfacere; ſicut etiam, ut filias, ſi quas habet, convenienter dotet, ut liberis ſuis congruam aliquam hæreditatem relin-

relinquat, nam futuris quoque eorum neceſſitatibus, prout commode poteſt, providere debet: *Nec enim debent filii parentibus theſaurizare, ſed parentes filiis*, ut ait Apoſt. 2. Cor. 12. Quare ſi rem familiarem non curet, ſi bona ſua ludendo, & bibendo, cauponam, ſeu tabernam frequentando dilapidet, graviter profectò peccat, agens contra propriam & quidem gravem ſui ſtatus obligationem, ſcilicet cum gravi familiæ ſuæ incommodo ac detrimento, adeo ut quadrare ei videatur quod ait idem Apoſtolus 1. Timot. 5. 8. *Si quis ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior*. Quandoquidem infideles ipſi naturæ quodam impulſu ſuorum curam gerere ſolent.

Quod vero ſpectat ad Eleemoſynam, cujus præceptum obligat etiam ad tribuenda pauperibus ſuperflua ſtatui juxta illud Chriſti Domini Luc. 11. v. 41. *Quod ſupereſt, date eleemoſynam*, graviter quoque peccare dicendus eſt ruſticus noſter, ſi bona, quæ tam male expendit, ſufficerent tum ſuſtinendis cunctis familiæ oneribus, tum etiam eleemoſynæ indigentibus pro ſuo ſtatu erogandæ, ut moris eſt apud ruſticos probos, & frugaliores. Et ſane ſi peccat graviter contra juſtitiam qui prodigendo ſua bona impotens redditur ad ſolvenda debita; cur non debet dici graviter peccare contra præceptum eleemoſynæ, ſeu contra charitatem qui intemperanter ludis, ac potanibus indulgendo impar efficitur eleemoſynæ, ſeu charitati pauperibus debitæ exercendæ?

CAS. III. Recitantes duo Clerici in ſacris conſtituti privatim quidem, ſed tamen alternatim, ut fit in Choro, Horas Canonicas contenderunt inter ſe utrum non ſolum poſt Laudes, aut ultimam Horam ſucceſſive poſt eas recitatam, ſed inſuper in fine cujuſque Horæ, ſi in ea terminetur Officium, dici debeat Antiphona B. V., quæ recitatur im Completorio: & unus quidem affirmabat, negabat alter. Ambo conſulunt Parochum?

Quid hic reſpondebit?

Reſpondebit juxta Rubricas generales Breviarii tit. 36., ubi agitur de Antiphonis B. Mariæ in fine Officii num. 2. hæc haberi. „ Dicuntur autem extra Chorum tantum in fine Completorii, & in fine „ Matutini dictis Laudibus, ſi tunc terminandum ſit Officium; alioquin ſi alia ſubſequatur hora in fine ultimæ horæ. In Choro autem „ ſemper dicuntur, quandocumque terminata aliqua hora diſcedendum „ eſt a Choro. „ Et clarius difficultatem omnes diſſolvi in Rubrica particulari, quæ habetur in fine Completorii poſt ipſas Antiphonas, ubi hæc leguntur. „ Extra Chorum autem dicitur (ſcil. Antiphona „ B. M.) in fine Laudum, ſi tunc terminandum ſit Officium, alio„ quin in fine ultimæ Horæ. Poſt alias vero Horas, quando termina„ tur Officium, dicitur tantum *Pater noſter* ſecreto. „ Noſter tamen Gavantus in ſupradicta Rubricam Generalem num. 13. ſcribens de Antiphonis illis extra Chorum dicendis ait. *Poſſunt tamen ſemper dici poſt quamcumque horam ex devotione*.

MENSE OCTOBRI.

CAS. I. Colonus quidam magna neceſſitate preſſus, cum quindecim corbes tritici ſeminare deberet, ut præſenti ſuæ

indigentiæ conſuleret, tredecim dumtaxat ſeminavit, duaſque reliquas ſibi retinuit.

Quid reſtituere debebit Domino poſſeſſionis, cum quo pro media parte fructus ejus terræ dividit?

Reſp. Debebit colonus reſtituere Domino mediam partem proventus, qui veroſimiliter obveniſſet, ſi duæ illæ corbes fuiſſent ſeminatæ, eumque proventum metiri debebit cæteris paribus juxta fructum, quem attulerunt reliquæ corbes terræ traditæ. Sic v. g. Si unaquæque corbis retulit fructum ſeptuplum, quoniam duæ corbes retuliſſent quatuordecim, debebit colonus Domino dare corbes ſeptem ultra mediam partem totius meſſis. Quod ſi contingeret, ut tota meſſis aut grandine, aut alio quocumque infortunio periret, teneretur adhuc colonus unam corbem ex duabus non ſeminatis Domino reddere, non quidem ratione damni illati, quippe etiamſi eas ſeminaſſet, nihil magis Dominus haberet, ſed ratione rei acceptæ, ut per ſe manifeſtum eſt.

CAS. II. Lucia dum eſſet puella undecim annorum emiſit votum recitandi ter in hebdomada integrum Roſarium B. V. M. præter tertiam ejus partem, quam quotidie Veſpere una cum Matre, & reliqua familia recitare ſolet, idque fecit mota rationibus, quas quidam concionator, quem attente audivit, congeſſerat ad hujuſmodi precationem commendandam tanquam Deo, & B. V. gratiſſimam, eamque adhibenti utiliſſimam. Nunc grandior facta, & valde occupata a matre ſua in rebus domeſticis, difficulter admodum votum illud poteſt implere. Quærit proinde a Parocho ſuo, cui confitetur, quomodo poſſit a tam gravi onere liberari, præſertim quum pater ſuus eum primum audivit ab ipſa emiſſum hujuſmodi votum, ſtatim improbaverit, dixeritque ſi ad ſe ſpectaret, ablaturum ſe illico omnem obligationem.

Quid reſpondebit Parochus?

Reſpondere probabiliter poterit eo voto utpote irritato a patre ipſam non obligari. Eſt enim communis Theologorum, & Canoniſtarum ſententia vota quæcumque impuberis ſive perſonalia, ſive realia poſſe a patre irritari, idque colligunt ex cap. 30. Numer. ubi dicitur: *Mulier ſi quippiam voverit, & ſe conſtrinxerit juramento, quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari: ſi cognoverit pater votum, quod pollicita eſt, & juramentum, quo obligavit animam ſuam, & tacuerit, voti rea erit: quidquid pollicita eſt, & juravit, opere complebit. Sin autem ſtatim ut audierit, contradixerit pater: & vota, & juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eo quod contradixerit pater.* Quod totum refertur etiam can. *Mulier* 32. q. 2. Quæ lex etſi a Deo per Moyſem data ſit Hebræis, tamen lex moralis dicenda videtur, & ad jus naturale pertinens, quod quidem docet filios impuberes etiam utentes ratione, utpote nonniſi imbecillem, ac tenuem ejus uſum habentes, ita eſſe ſub poteſtate patrum ſuorum, ut eorum voluntas ab horum voluntate pendere debeat, adeoque eorum vota non ſint omnino firma quo ad obligationem, donec a patribus ſuis approbentur. Si quis autem contendat legem illam non naturalem eſſe, ſed poſitivam, hoc etiam dato dicimus eam certe non cæremonialem, ſed judicialem habendam eſſe, quæ etſi nunc per ſe vim legis non obtineat, quippe cum tota lege Moſaica abrogata per Chriſtum, tamen ea fuit in lege etiam nova uſu & conſuetudine recepta, utpote dome-

Digitized by Google

ſticæ gubernationi valde utilis & opportuna, ac naturali legi jam explicatæ valde conſona, & affinis. Dixi autem initio: *Reſpondere probabiliter poterit*, propterea quod in caſu noſtro non omnino conſtat patrem irritaſſe abſolute puellæ votum, de quo eſt quæſtio. Nam etſi illud improbaverit, dixeritque *ſi ad ſe ſpectaret*, *ablaturum ſe illico omnem obligationem*, per hæc tamen voluntatem potius irritandi, quam veram irritationem ejus voti oſtendit; nec ſatis hic apparet contradictio illa, quæ in citata lege requiritur ad voti irritationem. Attamen quia voluntatem irritandi vere habuit ſaltem ſub conditione, ſi auctoritatem haberet; hæc autem conditio revera tunc aderat, licet ipſe eam ignoraret, probabiliter dici poſſe videtur, in foro Dei, de cujus cauſa, & jure agebatur, ſuum effectum obtinuiſſe eam voluntatem, utpote quæ ex conditionali ob ignorantiam patris in abſolutam vere tranſiit, conditione coram Deo, ſive auctoritate illa revera exiſtent, & contradictionem ſufficientem fuiſſe ipſam poſitivam voti improbationem, quam ſtatim manifeſtavit. Cæterum ſi pater adhuc eſſet ſuperſtes, ad tollendam omnem dubitationem expediret, ut Parochus filiam ipſam inſtrueret, atque hortaretur, ut a patre irritationem ejuſdem voti peteret manifeſtando eidem auctoritatem, quam antea habebat, & adhuc juxta multorum ſententiam habet irritandi illius voti, dum tamen non fuerit iſtud poſt pubertatem ab ipſa confirmatum. Si enim confirmatum fuiſſet poſt pubertatem, tunc pater poſſet ejus executionem ſuſpendere, quatenus & quamdiu æconomicæ gubernationi prejudicium aliquod afferret; idque ipſum, mortuo patre, poſſet ob eandem cauſam quilibet alius, in cujus cura eſſet filia grandior jam facta, ſeu pubes.

CAS. III. Clericus obligatus recitationi Divini Officii recitat quadam die ex errore Officium Sancti diei ſequentis; poſtera autem die recitare vellet Officium Sancti diei præcedentis, ne bis de eodem Sancto Officium dicat, & omittat eo anno aliud alterius Sancti.

Conſulat hac de re Parochum: quodnam hic ei conſilium dabit?

Reſp. ſuggeret ei, ut Officium ea die præſcriptum recitet, etſi ex errore illud pridie recitaverit. Secus enim præcedentis diei errorem non emendaret, ſed alio cumularet errore. Errat enim in recitatione Officii quiſquis aliter recitat, quam fuerit præſcriptum. Neque enim qualitas Officii ex præcepto recitandi cuique privato libera eſt, ſed juxta Rubricas, & Decreta Sacræ Rituum Congregationis neceſſario eſt ordinanda, prout in unaquaque Eccleſia, ad quam quis ſpectat, legitime ordinatur. Quare cum minus malum ſit erraſſe ſemel, quam bis errare, debebit Clericus iterum potius idem Officium recitare, quam privata auctoritate illud commutare in Officium diei præcedentis.

MENSE NOVEMBRI.

CAS. I. Vidua quædam valde inops petiit a viro item viduo, ut ſibi mutam daret corbem frumenti ad ſui ſuſtentationem in proxima hyeme, promittens ſe eam reddituram tempore novæ meſſis. At vir ille ſceleſtus capta occaſione promiſit ſe ei mutuam daturum corbem frumenti, eo pacto tamen, ut ſui corporis copiam interim ſibi faceret; cui Vidua neceſſitate mota perperam conſenſit.

Quæ-

Digitized by Google

Quæritur, utrum vir ille præter malitiam fornicationis, & ſcandali, aliam etiam ſpecie diverſam contraxerit.

Reſp. eum etiam malitiam uſuræ contraxiſſe. Ratio eſt, quia imponere mutuatario ratione ipſius mutui onus aliquod, ſeu aliam obligationem ultra ſolutionem ſortis, eſt uſurarium, ut DD. communiter docent. In caſu autem noſtro id accidit ob pactum ſcilicet adjectum mulieri mutuum accipienti valde oneroſum. Ergo in hoc caſu accidit etiam uſuræ malitia, quę proinde erit a mutuante in Confeſſione neceſſario explicanda.

CAS. II. Civis quidam ruri diutius immoratus ſæpe aliquos ex familia ſui coloni occupavit nunc mittendo ad urbem, nunc detinendo domi ad ſibi inſerviendum; quibus proinde uti non potuit colonus ad operas ſuas non ſine aliquo damno.

Quæritur exinde colonus a Confeſſario ſuo, an hujuſmodi damnum quod paſſus eſt, poſſit ſibi clam ex rebus Domini compenſare.

Quodnam reſponſum dabit Confeſſarius?

Reſp. Quoniam ut occulta compenſatio licita ſit, multa requiruntur, ac præſertim, ut debitum & quidem ex juſtitia ſit omnino certum, & ut creditor non alia ratione rem ſibi debitam poſſit obtinere ſaltem ſine gravi incommodo, vel detrimento, interrogandus proinde erit Colonus a Confeſſario, utrum ipſe domeſticorum ſuorum operam Domino ruri degenti gratis conceſſerit, aut concedere ſimulaverit, an vero Dominus propria auctoritate ipſo inſcio, aut ſatis aperte repugnante uſurpaverit: ac præterea utrum Dominus tempore, quo moratus eſt ruri aliquid cibi & potus ei, ejuſve domeſticis occaſione hujuſmodi operarum ſuppeditaverit, per quod ipſe colonus commodum aliquod ſenſerit, & quotidianæ expenſæ ſaltem ex parte pepercerit; denique utrum Dominus, ſi rogaretur compenſare hujuſmodi operas, quibus uſus eſt, facile conſentiret; aut ſaltem ex conſideratione illarum operarum paratus ſit gratificari ipſi Colono, ſi caſus contingeret, in re aliqua pretio æſtimabili, ad quam alioquin minime teneretur. Nam ex reſponſione Coloni ad ſingulas hujuſmodi circumſtantias cognoſcere poterit prudens Confeſſarius, an in caſu ea omnia concurrant, nec ne, quæ licitam reddere poſſunt occultam compenſationem. Certe ſi Colonus ex quadam benevolentia ſimulaverit gratis concedere Domino ſuorum domeſticorum operas; ſi aliquod commodum ex cibo & potu a Domino ſuppeditato reportaverit; ſi Dominus eo animo ſit, ut cognito damno, quod Colonus paſſus eſt, illud ultro compenſaret; ſi denique Colonus certam ſpem habeat, fore ut Dominus ob illas opera, quas ſibi gratis præſtitas putat, facile ſibi, & ultra debitum in neceſſitate aliqua, poſito, ſubveniret, nullo pacto locum habere videtur occulta compenſatio.

CAS. III. In Vigilia Sancti Andreæ Apoſtoli occurrente ante Dominicam primam Adventus, cum adhuc dicuntur ſuffragia ad Laudes, & ſit Officium de ea, Capellanus addictus Eccleſiæ, cujus Titularis eſt idem S. Andreas, ejus commemorationem, quam alias fecere debet, & ſolet infra annum, inter ſuffragia omittit, ea ductus ratione, quia Oratio Officii eſt de eodem Sancto.

Rite ne ita ſe gerit?

Reſp. affirm. atque hanc puto communem eſſe Rubriciſtarum ſententiam. Certe Gavantus noſter in Rubr. Breviar. ſect. 5. c. 18. n. 14. hunc

hunc caſum generatim proponens, ac reſolvens ait. „ Quid agen-
„ dum erit in Officio Vigiliæ Patroni, ſeu Titularis Eccleſiæ, qui
„ Vigiliam habet in Breviario? An in Laudibus cum aliis ſuffragiis
„ facienda erat de more commemoratio Patroni, ſeu Titularis? Omit-
„ tendam puto in hoc caſu ſumpto argumento a ſimili . . . . de Offi-
„ cio Sanctæ Mariæ, quod excludit communem hanc Commemora-
„ tionem de eadem; ne ſcilicet de eodem bis fiat in eadem parte
„ Officii.

MENSE DECEMBRI.

CAS. I. SEmpronius juſta de cauſa volens ante finem hujus menſis ducere in uxorem Agnetem, eum qua jam ſponſalia de futuro contraxit, petit a Parocho ſuo, in cujus Parochia ambo morantur, ut conſuetas denunciationes tribus continuis diebus feſtis peragat, & ſi nihil obſtet, ipſos in matrimonium conjungat in uno ex feſtis Natalitiis.

Poteſt ne ei Parochus morem gerere?

Reſp. ex jure quidem communi nihil obſtare, quominus etiam tempore Adventus uſque ad Epiphaniam poſſit Parochus & denuntiare publice de more matrimonium contrahendum, & in matrimonium etiam conjungere contrahere volentes, nam eo tempore, ſicut etiam a die Cinerum uſque ad octavam Paſchæ incluſive prohibentur ſolum ſolemnitates nuptiarum: *ut nuptias benedicere, ſponſam traducere, nuptialia celebrare convivia. Matrimonium autem omni tempore contrahi poteſt*; ſicut ait Rit. Rom. de Sacr. Matr. §. *Poſtremo*. „ Attamen cum in
„ hac Diœceſi ob veterem conſuetudinem Matrimonia contrahi vel
„ abſque pompa non liceat, dum feriarum tempus agitur, neceſſario
„ facultas obtinenda eſt, ut ipſa licite conficiantur . . . . quamvis ob
„ ipſam nec vanus pompæ apparatus, nec ulla Eccleſiæ ſolemnitas ad-
„ hiberi poſſit, ut habetur in Inſtitutione Emin. olim Archiepiſcopi
„ noſtri Cardinalis Proſperi Lambertini, poſtea SS. Pontif. fel. rec. Be-
„ nedict. XIV. Ital. edit. 13. tom. 4., Latin. vero 80. num. 15., ubi etiam in fine traditur ex reſponſione Sac. Congr. Con. ob hujuſmodi facultatem, ſeu licentiam ab Ordinario conceſſam permiſſam quoque eſſe traductionem ſponſæ, ſive uxoris ad domum viri, *dummodo traductio fiat abſque ſolemnitatibus*.

CAS. II. Suſcepit onus quidam Sacerdos, fide data, & accepta eleemoſyna, celebrandi octo Miſſas intra menſem, id exigente omnino neceſſitate eas poſtulantis. Sed quia quotidie urgebatur idem Sacerdos ab aliis, ut pro ipſis ſacrificium offerret, diſtulit uſque ad octo poſtremos dies menſis celebrationem octo illarum Miſſarum. Antequam autem inciperet his ſatisfacere, ægrotavit, atque oblitus illius oneris non potuit per ſe, nec per alium eo menſe ſuam obligationem implere.

Quæritur: an poſſit ſequenti Menſe illas Miſſas celebrare; an vero teneatur monere eum, qui Miſſas poſtulaverat, eique, ſi velit, eleemoſynam reſtituere?

Reſp. Si Sacerdos ille certo ſciat perſeverare adhuc occaſionem, ſeu neceſſitatem, ratione cujus Miſſas poſtulans dedit eleemoſynam, poteſt utique ſequenti menſe eas Miſſas pro eo celebrare, quippe adhuc ei prodeſſe poſſunt ad obtinendum illud bonum, quod a Deo deſiderat, &

expoſ-

Digitized by Google

expoſcit. At ſi occaſio, vel neceſſitas, ob quam ille Miſſas poſtulavit, jam præterierit, vel ſaltem dubitet Sacerdos, an ſit elapſa, tenetur utique eum monere, & certior factus opportunitatem illam jam præteriiſſe, debet ei, ſi velit, eleemoſynam reſtituere, ut ſentiunt communiter DD., atque ipſe etiam Eminentiſſ. olim Proſper Lambertinus, poſtea SS. Pontif. fel. rec. Benedictus XIV. in ſuo opere de Sacroſ. Miſſæ Sacrificio lib. 3. cap. 9. num. 7. aperte docet. „ Qui eleemoſy-
„ nam acceperit pro Miſſę applicatione, eum teneri non modo eleemo-
„ ſynam offerenti Miſſam applicare, ſed etiam applicare eodem tem-
„ pore, quo offerens ſibi applicari pro rerum ſuarum conditione pe-
„ tit; ita ut ſi Sacerdos Miſſam celebret, & applicet extra illud
„ tempus, & extra offerentis opportunitatem; teneatur eleemoſynam
„ reſtituere.

CAS. III. Dubitat quidam Capellanus, an vinum illud cum aqua, quo extra Calicem in alio vaſe ad id parato purificantur digiti poſt communionem in duabus prioribus Miſſis, quæ dicuntur in die Nativitatis Domini, ſumi debeat poſt primam ablutionem Calicis in tertia Miſſa, illud infundendo in Calicem ipſum; an vero projici debeat in ſacrarium. Interrogat idcirco Parochum. Quid hic reſpondere debet?

Reſpondebit nullam eſſe obligationem ſumendi purificationem illam, qua in alio vaſe abluti ſunt digiti in prima, & ſecunda Miſſa, ut ſatis colligitur ex Rubrica Miſſalis, quæ habetur poſt Miſſam Vigiliæ Nativitatis Domini, ubi dicitur. „ Sacerdos quoniam in die Natalis
„ Domini celebrat tres Miſſas, in prima & ſecunda Miſſa non ſumat
„ purificationem, ſed in tertia Miſſa tantum, & in prima & ſecunda
„ abluat digitos in aliquo vaſe mundo. Neque ibi aliud ſubditur; per quod determinetur, quid de ablutione illa faciendum ſit. Cæterum quia in variis Eccleſiis varia invaluit conſuetudo: nam alicubi vas mundum, vel cum aqua ſola, vel ſimul cum vino initio primæ Miſſæ paratur in quolibet Altari, ut ab omnibus ibi celebrantibus abluantur digiti in duobus prioribus Miſſis; atque ibi non ſolet ea purificatio ſumi, ſed Miſſis omnibus abſolutis projicitur in Sacrarium: alibi vero vas ponitur, ſed vacuum, & quilibet Sacerdos ibi digitos abluit infundente Miniſtro vel aquam ſolam, vel ſolum vinum, vel utrumque; & inibi ſolet a ſingulis Sacerdotibus in fine tertiæ Miſſæ ea ablutio poſt primam purificationem Calicis ſumi: ideo ſatius erit, ut quiſque ejus Eccleſiæ, in qua celebrat, conſuetudinem ſequatur; Quamquam mos ille poſterior, quem memoravimus, & laudabilior videtur eſſe, & fortaſſe etiam communior, quippe eum in Miſſa etiam ſolemni ſervandum monet P. Meratus in comment. Gavanti part. 4. tit. 3. nu. viii., & x., in quo poſtremo loco hæc habet. „ In hac tertia Miſſa prædicta
„ omnia obſerventur uſque ad ſumptionem Sacramenti incluſive, qua
„ peracta ſumat Sacerdos purificationem ordinariam, deinde ablutionem
„ digitorum e vaſe argenteo, vel vitreo immittat in Calicem, & ſu-
„ mat, ac denique faciat ſolitam in Calice digitorum ablutionem, &
„ poſtquam exterſit Calicem, etiam vas, in quo fuit ablutio, purifica-
„ torio extergat.

F I N I S.

Digitized by Google